

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sudbydelseskrift

til

**de offentlige Examinere i Odense
Cathedralskole**

Juli 1852.

Indbydelseskrift

til

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Odense Cathedralsskole

d. 7de—20de Juli 1852.

Indhold.

1. Barmekidernes Magt og Fald under Harun Arraschid.
2. Skolefesteretninger.

Odense.

Trykt i Fyens Stiftsbogtrykkeri hos M. C. Hempel.

Barmekidernes Magt og Fald

under

Sarun Arraschid.

F o r o r d.

Den følgende Afhandling er et Ungdomsarbejde, fersattet i mine academiske Aar paa en Tid, da jeg ivrigt lagde mig efter Arabisk og Persisk og syndede meget med disse Sprogs Litteratur. Den blev oplæst i Studenterforeningen d. 15de October 1825. Snart efter indskrænkede Embedsbanen min Fritid og gjorde Begrændsning nødvendig; disse Studier traadte da i Baggrunden og maatte tilsidst reent opgives. Afhandlingen selv laae glemt imellem gamle Papirer, og vilde rimeligviis ligge der endnu, hvis ikke min Ven, Professor Henrik Hertz ifjor havde anmodet mig om en Afskrift af de Digterfragmenter, der vare anførte i den. I det jeg i denne Anledning gjennemlæste Afhandlingen, fulte jeg mig tiltrukket af Gjenstanden, der efter saa lang Tids Forlob var bleven mig fremmed, og da jeg antog, at Skildringen af en beromt osterlandsk Families Skjebne, af hvis Medlemmer især Dschafar saa hyppigen spiller en Rolle i osterlandske, navnlig Tusinde og een Rats Fortællinger, ogsaa kunde læses med Interesse af Andre, besluttede jeg ved Leilighed at lade dette lille Ungdomsarbejde trykke. Jeg har næsten ganske bibeholdt Afhandlingens oprindelige Skikkelse; kun har jeg udeladt alle Citater, hvorfor jeg her i Almindelighed vil bemærke, at Hovedkilderne ere de arabiske Skribenter Abulfeda, Elmasin, Abulfaragius,

Fakhr-eddin Razi i første Bind af S. de Sacy's Chrestomathie arabe, samt Udtogene af Muhammed Diabs Skrift om Barmekiderne: „Menneskenes Tegne angaaende Familien Abbas's Fremfærd imod Barmekiderne i (v. Hammers) Rosenöl zweites Fläschchen S. 157 ff. Endelig ere ogsaa flere Artikler i Herbelots Bibliothéque orientale benyttede, ligesom ogsaa Rossegartens Artikel om Barmekiderne i Ersch og Grubers Encyclopædie. Sluttelig vil jeg endnu tilføie, at de fleste Digtersteder i Afhandlingen ere verificerede af Hersh, der har optaget nogle af disse Brudstykker af arabiske Digtere i Digtamlingen 1851, 1ste Deel S. 63 f.

Paaskeferien 1851.

H.

Harun Arraschid søgte strax, efterat han i Aaret 170 efter Hebschra (786 e. Chr.) havde modtaget Chalifatet, at udbrede omkring sig en Glands, der kunde fordunkle hans Forgængere af Huset Abbas. Til den Ende indførte han ikke blot en endnu større Pragt ved sit Hof, end der allerede havde hersket under de nærmest foregaaende Abbasider, men omgav ogsaa sin Throne med de mest udmærkede Mænd, besyttede Kunster og Videnskaber og belønnede rigeligen de Skribenter, som fortalte og besang hans Dyder og Bedrifter. Til de høieste Embeder valgte han saadanne Mænd, der baade ved Duelighed i Statsstyrelsen og ved deres Iver for Videnskaberne og ved deres Gæmildhed bidroge til at give hans Hof stor Anseelse og udbrede hans Navn ud over Rigets Grændser. Besiratet (et Embede, der først var opkommet under Abbasiderne, da Ommiaderne kun havde betjent sig af Katib'er eller Skrivere) beklædte under ham i en lang Række af Aar Medlemmerne af Familien Barmek, hvis Historie er Gjenstanden for dette Forsøg. Disses Gæmildhed og Høimodighed vare Familiedyder, som ere blevne til et Ordspørg i Orienten; deres Magt var Haruns Værk og deres grusomme Udryddelse, efterat hans Skinsyge var bakt, er vel ikke noget paafaldende eller sjældent Phænomen i den orientalske Politik, men skildres dog selv i de østerlandske Kroniker som en Gjerning, der sætter en Plet paa hans Charakter og hans Regjering.

Barmekider er Navnet paa en oprindelig persisk Familie, hvis første Historie er indhyllet i Mørke, ligesom ogsaa Oprindelsen til Navnet er ubis. Nogle lade dem nedstamme fra de gamle persiske Konger; Andre fortælle, at de først boede i Staden Balk, hvor de skulle have opbygget et prægtigt Ildtempel Nevbehar og som dette Tempels Præster have antaget Hæderstitelen Barmek d. e. Mekka's Opsynsmænd, da Templet var bygget i Form af Kaba i Mekka. Et andet mere bekendt Sagn angiver som Anledning til Navnet følgende Tildragelse. Under de borgerlige Uroligheder, som herskede i Balk omtrent i Hedschra's Aar 97=715 e. Chr., maatte en Mand ved Navn Dschaffer flygte fra denne By og begav sig til Damask, hvor dengang den omniadiske Chalif Soliman ben Abdolmelik regjerede. Da han en Dag fremtraadte for Chalifen, mærkede denne, at Dschaffer bar Gift hos sig og bød ham derfor at forlade Hoffet. Soliman besad nemlig tvende Stene, hvilke han bestandig bar paa sin Arm og som havde den Egenskab ved et Stød at advarer ham, naar Gift nærmede sig. Dschaffer tilstod, at han altid bar Gift i en Ring for at betjene sig deraf, naar en uforudseet Ulykke skulde ramme ham. Da han nu talte Persisk og i sit Svar brugte Ordet Barmekem, som baade betyder jeg suger og jeg er Barmek, fik han deraf dette Tilnavn, som ogsaa hans Efterkommere beholdt. *)

Imidlertid synes Dschaffer at være forbleven i Damask,

---

*) Rossegarten formoder temmelig sandsynligt, at Barmek har været Mandens persiske Navn, og at han siden, da han gik over til Islam, antog Navnet Dschaffer. Saameget er vist, at han var af persisk Familie, og dette bekræftes ogsaa ved at denne Barmeks Fader og Bedstefader hed Kischasp og Dschamasp, hvilke Navne ere reent persiske.

eller maaskee, da Chalifen i det følgende Aar døde, at være vendt tilbage til denne Stad; thi ikke længe efter nævnes der en anden Barmekide Chaled, som synes at have været Dschafers Søn. Denne Chaled levede paa den Tid, da Ommiaderne maatte vige for Abbasiderne, og fægtede som Tilhængere af de sidste imod Jesid ben Omar, Merbans Stattholder i Irak i Aaret 132=749. Efterat Abul Abbas var bleven Chalif og hans første Vefir var bleven myrdet, erholdt Chaled dette Embede, hvilket han ogsaa synes at have beklædt under hans Efterfølger Almansur. Da denne i Aaret 146=763 opbyggede Bagdad, besluttede han at lade nedrive den persiske Konge Kosru's gamle Palads i Modain for at benytte Stenene til Opførelsen af den nye By. Han holdt Raad desangaaende; men Chaled satte sig imod dette Forretagende, idet han hittede, at Paladset var et Vidnesbyrd for Islamismen, da dets Mure vare revnede i samme Dieblik som Muhammed fødtes. Dog Chalifen, som troede, at Chaled sagde dette af Forkjærlighed for sine persiske Forsædre, befalede, at man skulde nedbryde Paladset; men ikke længe efter lod han at holde inde med Arbeidet, fordi han saae, at Nedbrydelsen kostede mere end Materialierne vare værd. Ogsaa dette fraraadede Chaled, da Folk vilde sige, at Chalifen ikke formaacede at nedrive hvad en ældre Tyrste havde opbygget. Men Chalifen tog ligesaa lidet Hensyn til dette, som til det første Raad. Chaled roses iøvrigt meget for sin Visdom, Betsalenhed, Gæmildhed og Tapperhed. Han blev siden Stattholder i Mosul, i hvilken Post han sandsynligviis døde.

Hans Søn var Jahia, som allerede under Chalifen Almahdi havde saa stor Anseelse, at denne i Aaret 163=779 (efter Abulfeda allerede i Aaret 161) udnævned ham til Ledfager og Raadgiver for sin yngre Søn Harun, da

denne unge Fyrste skulde drage i Krig mod Grækerne. Da Almahdi's ældre Søn og Efterfølger Alhadi i Aaret 170 besluttede at berøve sin Broder Harun den ham af Faderen lovede Thronfølge, og i hans Sted at udnævne sin egen Søn Dschaffer til sin Efterfølger, søgte han ved en Gave af tyve tusinde Guldstykker at vinde Jahia til at understøtte denne Plan. Men Jahia forestillede ham, at han, hvis han handlede saaledes, vilde give sine Undersaatter et forargeligt Exempel ved at bryde sin Ed; dersom han derimod lod sig nøie med at udnævne sin Søn til Haruns Efterfølger, vilde denne Bestemmelse være retfærdig og han kunde være mere forsikkert om dens Overholdelse. Hadi opgav nu for en Tid Planen, men snart seirede Omhed for Sønnen igjen over alle andre Hensyn, og han forlangte atter at høre Jahia's Mening. „Herre,“ svarede denne, „dersom Du døer efterat have berøvet Din Broder Thronen og sat Din Søn i hans Sted, vil Din Søn endnu ikke være i den Alder, at han er istand til at regjere. Troer Du da, at Thronen vil være ham sikkert, eller at Haschem's Familie *) vil indvilge i at have ham til Chalif. Lad altsaa disse Planer fare, naar Du vil see Dit Onske opfyldt. Om end Mahdi ikke havde udkaaret Din Broder til Din Efterfølger, burde Du dog selv have udvalgt ham dertil, for at Regjeringen ikke skulde komme ud af Din Faders Huus.“ Hadi ansaae det for raadeligst at følge dette vise Raad, og da saaledes Harun Arraschid endnu samme Aar efter Hadi's Død havde bestegit Chalifernes Throne, udnævne han strax Jahia til sin Besir og overlod ham Bestyrelsen af Regjeringsagerne, hvilket han saa

---

*) d. e. Abbasiderne. Haschem var Fader til Abdolmotaleb Abbas's Fader.

meget desto roligere kunde gjøre, som han kjendte hans fortreffelige Egenheder som Statsmand. Historieffriberer Fakhr-eddin Nazi skildrer saaledes hans Virksomhed og Charakter: „Han satte Grændserne i den bedste Forsvarsstand, fyldte Skatkammeret, bragte Provindserne i en blomstrende Tilstand og omgav Thronen med den høieste Glands. Han var en veltalende, viis, indsigtsfuld, fast Tjener, som forstod med Kraft at styre de ham Undergivne og at beherske de ham overdragne Forretninger. Ved sin Gæmildhed var han en rig Lykkens Rilde; han lignede en velgjørende Vind, som bringer frugtbargjørende Skyer; hans Priis var i Alles Munde. Han forenede med Blidhed og Sindighed et Urefrygt bydende Væsen. Om hans Gæmildhed siger en Digter:

„Aldrig skal man see mig røre ved Jahias Fingre;
 Vilde jeg prøve derpaa, tabte jeg Alt hvad jeg har.
 Naar den Gjerrige rorer ved Spidsen af Jahias Hænder,
 Gæmild bliver han strax, Gjerrighed jages paa Flugt.“

Jahia's ældste Søn var Fadhl, lige udmærket som Statsmand og Kriger. Han var født i Aaret 148 (765) og opammet af Haruns Moder Chiseran, hvorimod Fadhls Moder Sobede opammede Harun. Derfor kaldte denne ham Broder og viste ham stor Agtelse og Fortrolighed. Han overdrog ham Opdragelsen af sin Søn Muhammed el Amin og gav ham siden Provindsen Chorasan og de dertil grændsende Lande indtil Hamadan. Tillige havde Jahia givet ham en Deel af Regjeringsforretningerne, hvorfor han ogsaa blev kaldt: den lille Besir. Som Kriger udmærkede han sig især ved at dæmpe et Oprør, Alliden Jahia ben Abdollah havde vaakt i den pærsiste Provinds Dailam. Han fik endelig ved Underhandlinger Alliden til at overgive sig, idet han først selv lovede

ham Sikkerhed og siden formaaede Chalifen til ved Ed at betræfte dette; han førte ham derpaa til Bagdad, men Harun brød siden det givne Løfte og lod ham omkomme i Fængsel. I Aaret 178 (794) begav Fadhl sig igjen til Chorasán og befordrede dette Lands Vel ved mange nyttige Indretninger. Men allerede Aaret efter vendte han tilbage til Bagdad og blev af Harun modtaget med de største Vresbeviisninger. Han skulde ogsaa have ægtet Chozarernes Konges Datter og hun afreiste virkelig med et stort Følge, men døde paa Veien. I Gæmildhed overgik han sin Broder Dschäfer, men var ikke saa behagelig i Omgang som denne, da han var alvorlig og noget opfarende, men derhos uførtroden og rast, hvorfor ogsaa Chalifen brugte ham til de Forretninger, som angik Riget, og derimod lod Dschäfer bære om sin Person.

Denne Dschäfer, Jahia's anden Søn, er den mest bekjendte af denne Familie; det er ham, som forekommer saa hyppigt i Tusinde og een Nat ved Harun Arraschids Side og spiller en vigtig Rolle næsten i alle orientalske Fortællinger, der angaae denne Chalifs Tid. Skjøndt han af sin Fader efter Chalifens Befaling erholdt nogle Regjeringsforretninger og af denne Grund ligesom Broderen blev kaldt den lille Besir, saa synes disse Forretninger dog kun at have medtaget ringe Tid eller mest at have angaaet Opsynet over Hoffet og Tjenesten hos Chalifen; thi denne elskede ham saa meget, at han ikke kunde være ham foruden og han kaldte ham bestandig sin Broder. I hvorvel han gav ham en Provinds til Bestyrelse, tillod han ham dog ikke at sjerne sig fra Hoffet. Vel tales der om, at han i Aaret 180 (796) blev sendt til Syrien for at dæmpe nogle Uroligheder; men denne Forretning synes han i kort Tid at have fuldført. Tillige betroede Harun ham Op-

synet over sin Søn Almamun. Da Chalifen ligeledes elskede sin Søster Abbasa særdeles meget og ønskede bestandig at nyde begges Selskab, men Belansthændigheden ikke tillod, at Abbasa viste sig uden Slor eller hyppigen i en fremmed Mand's Nærvarrelse, saa gav han ham hende til Gemalinde, dog under den udtrykkelige Betingelse, at de kun skulde see hinanden i hans Selskab og at ellers ingen ægtstabelig Forbindelse skulde finde Sted imellem dem. Dschaffer kunde udrette Alt hos Chalifen og var elsket og agtet af Alle for sin Gæmildhed, Edelmødighed og Munterhed. Med Skarpsindighed forbandt han megen Dannelse og gjaldt for sit Aarhundredes største Taler og mest smagfulde Skribent.

Mindre bekjendte ere Jahia's tvende andre Sønner, Muhammed og Musa; den første var Haruns Hadschib eller Kammerherre og omtales som en beleven og munter Mand; den anden berømmes for sin Tapperhed, uden at dog hans Bedrifter omtales.

I sytten Aar styrede disse Barmekider Riget og stige med hvert Aar i Haruns Gunst og i Magt. Deres Gæmildhed, Kjærlighed til Videnskaberne og den Glæde, hvormed de omgave sig, vakte Alles Beundring, og Digterne kappedes om at besynge dem, ligesom Historieskriverne ere uuddømmelige i deres Nøse. Fakhr-eddin Nazi taler saaledes om dem: „Barmekiderne vare for deres Aarhundrede det, som et Diadem er paa Panden, en Krone paa Hovedet; deres gæmilde Handlinger ere blevne til et Ordspørg; man begav sig fra alle Kanter til deres Hof, alle Forhaabninger byggedes paa dem. Lykken behandlede dem med den høieste Gunst og overøste dem med sine Gaver. Jahia og hans Sønner vare som funkende Stjerner, som vidtudstrakte Oceaner, som rivende Strømme, som velgjø-

rende Regn. Alle Arter af Kundskaber og Talenter fandtes forenede hos dem og Mænd af Fortjeneste erholdt en udmærket Modtagelse af dem. Verden blev opløbet under deres Bestyrelse og Riget bragt til den højeste Spidse og Glands. De vare de Bedrøvedes Tilflugt, de Ulykkeliges Hjelp, og om dem siger Digteren Abu Nuvas:

Fra den Tid de høie Barmekider
Sank for Døden og et bittert Had,
Seer man aldrig, at en Vandrer skrider
Over Veien tillidsfuld og glad.
Jungen hilser Dig, o Morgenrode!
Aftenstjernen sukker i sit Døde."

Denne Barmekidernes Glands og deres bestandig stigende Magt har da sandsynligviis ogsaa været den fornemste Aarsag til deres i Aaret 187 (803) pludseligen indtrufne tragiske Fald. Harun Arraschid saae nemlig med Forstrækkelse, at deres Magt var saa stor, at de, naar de vilde, kunde reise sig imod ham og bringe hans Throne til at vakle. Oprør af de Store i Landet var allerede dengang noget Sædvanligt i Chalifatet, og Haruns egne Stamfædre havde givet et farligt Exempel ved at støde Omniaderne fra Thronen og ved at udrydde og uddrøbe dem. Ei heller manglede det paa dem, som søgte at gjøre Harun dette end mere indlysende ved at sætte Barmekidernes Handlinger i et forhadet Lys og at foregive, at de pønsede paa forræderiske Planer. Som en saadan Dretuder nævnes især Fadhil, Rebi's Søn, hans Kammerherre og senere hans Vefir, der sølte sig tilsidesat af Barmekidernes og ønskede at bygge sin Ophvielse paa deres Fald. Ligeledes havde Dschaffer en Fjende i Gildingen Mesrur, Ophsynsmanden over Chalifens Harem. Disse og Andre forestillede ideligen Harun, at Riget ganske var i Barmekidernes Hænder og at de trak hele Landets Rigdom til sig. Dschaffer havde

ogsaa engang kobet at overtræde Haruns Befaling med Hensyn til den forhen omtalte Alide Jahia. Chalifen havde nemlig befalet ham at lade denne henrette; men da han ikke kunde overtale sig til at fuldbyrde en Dom, der stred imod den edelige Forsikkring, hans Fader og Harun selv havde givet den ulykkelige Alide, saa lod han ham hemmeligen bringe i Sikkerhed til Femiah. Dette blev strax af Dschafers Tjender forebragt Chalifen, og denne spurgte ham, hvad han havde gjort ved Manden. Dschafers svarede, at han endnu var i Fængselet. Kan Du besværge dette ved mit Liv? sagde Harun. Dschafers mærkede nu, at Sagen var bleven forraadt og tilstod ligesrem, at han havde ladet ham gaae, fordi hans Brøde ikke var en saadan, at den fortjente Døden. Harun svarede derpaa: „Jeg bifalder hvad Du har gjort;“ men saasnart Dschafers var gaaet, sagde han: „Gud udrydde mig, om jeg ikke lader Dig dræbe.“

Men ligesom Barmekidernes Magt paa den ene Side vakte hans Frygt, saaledes krænkedes paa den anden Side hans Forfængelighed ved at see, at Alle beilede til deres Gunst, og at de ved deres Bygninger og øvrige Pragt paa en Maade fordunklede hans egen Hof. Dette kunde han ikke taale, og ihvorvel han søgte at skjule sin Harme derover for Dschafers selv, yttrede han sig dog med Bitterhed desangaaende til sine andre Fortrolige. Nogle af saadanne Yttringer have Historieforfatterne opbevaret. Ismael af Familien Haschem ledsagede Chalifen en Dag paa Jagten. De saae langt borte en Trop Ryttere og Chalifen spurgte, hvad det var for Folk. Der blev svaret, at de hørte til Dschafers Følge. Nogle Dieblikke efter havde man tabt dem af Syne. Hvor er Dschafers og hans Følge blevne af? spurgte Chalifen, idet han vendte sig til Heire og Venstre,

uden at kunne vine dem. Tilgiv, Fyrste for de Rettroende, svarede Ismael, de have ikke kjendt Dig, ellers vilde de vistnok have nærmet sig og hilset Dig med tilbørlig Vresfrygt. Efterat de vare redne et Stykke videre, kom de til en Række af herlige Paladser, omgibne med haver, Lyststove, Pavilloner og Soer. Hvem tilhører alt dette? spurgte Chalifen. Din Broder og Slave Dschaffer, svarede Ismael. Harun taug, og fortsatte sin Vej; men da de vare komne nær ved Bagdads Porte, vendte han sig om til Ismael og sagde: „See, Ismael, vi have høvet og beriget Barmkæderne paa vore egne Børns Bekostning; ingen af vore Prindsler besidder saadanne haver og Paladser. Dog bevar, hvad jeg har sagt, hos Dig selv.“ Den følgende Morgen fandt Ismael Chalifen staaende ved et Vindue, som vendte ud mod Byen og Dschaffers Palads. Alle Tilgange til dennes Bolig vrimlede af Store og Smaa, som trængte sig frem og tilbage, enten fordi de havde Forretninger der, eller blot for at gjøre Besøgen deres Opvartning. See engang, sagde Chalifen, denne Trængsel af Slaver og Nyttere, og huff paa vor Samtale igaar. Guds Betsignelse over Dig, de Troendes Fyrste! svarede Ismael. Dschaffer er Din Tjener, Din Bestyrer, Din Ven; hvorledes skulde hans Dørtærskel staae tom? Om han end er min Bestyrer og Ven, sagde Chalifen, kan jeg dog umuligen længere med ligegyldigt Die see paa denne Pragt og dette Hof, som fordunkler mit. Kort derpaa kom Dschaffer selv, for at gjøre Chalifen sin Opvartning. Harun undertrykkede sin Vrede; han modtog ham, som sædvanlig, med den største Naade og Fortrolighed og forærede ham en Slave, som dog egentlig ikke skulde være Andet end en Spion i Dschaffers Huus og Harem, for at fortælle Chalifen Alt, hvad der foregik der. — En lignende Uttring af Haruns Skinsyge har dennes

Læge Bakhtschu fortalt. Jeg var, siger han, en Dag hos Harun, som dengang boede i Paladset Kasrollkhold i Bagdad; Barmekiderne boede paa den anden Side af Tigris, ligeoverfor Paladset. Da Chalifsen bemærkede den Mængde Heste, som stode ved deres Bolig, og den Mængde Mennesker, som trængte sig frem til Jahia's Dør, sagde han til mig: „Gid Gud belønne Jahia; han har ene paataget sig alle Forretningers Byrde og ved at befrie mig fra disse Sorger har han skaffet mig Tid til at overlade mig til Fornøielser.“ Nogen Tid efter kom jeg igjen til ham; han begyndte allerede at betragte dette med andre Dine; thi da han fra Vinduet bemærkede den samme Tilstrømning af Heste og Folk hos Jahia, sagde han: „Jahia har bemægtiget sig alle Forretninger, han udøver Chalifatet, jeg har kun Navnet.“ Jeg indsaae da, tilføier Bakhtschu, at de vilde falde i Unaade, hvilket ogsaa virkelig skete snart efter.

Da nu Harun af de anførte Grunde allerede var indtagen imod dem og blot søgte en Anledning til at tilintetgjøre dem, kunde det ikke være anderledes, end at der blev fremdraget Meget og lagt dem til Last, som under andre Omstændigheder Ingen vilde have omtalt eller lagt Vægt paa. Saaledes beskylde man dem for Zendikismus eller Bedhængen ved den persiske Religion, en Beskyldning, der saa meget desto lettere fandt Tiltro, som de oprindeligen vare Persere. Harun gif endog saa vidt, at han paa Grund af en saadan Beskyldning lod henrette en Søn af Abu=SchaiKh, en fortrolig Ven af Dschaffer, og Digteren Asmai siger:

D Barmek's stolte Sønner! Glæden males
 I Eders Dine, naar i et Lag
 Om skjændig Afgudsdyrkelse der tales;
 Men naar Koranens Vers, dens Sandheds Dag

Af Moslimer bli'r hævet til sin Glorie,
 Fortælle S om Mazdak en Historie.

Hvor liden Grund der isvrigt har været til en saadan Mistanke, viser blandt Andet den Omstændighed, at Fadhil vilde have ladet nedrive det forhen omtalte Jldtempel Revbe har i Balk; men da dette formedelst Bygningens Fasthed ikke saa let lod sig udføre, ombyggede han det til en Moskee.

Disse Beskyldninger vare dog ikke af den Bestaaffenhed, at man ene paa Grund af dem bovede at angribe denne mægtige Familie. Men nu gjorde Harun en Opdagelse, som vakte hans Brede i høieste Grad, og i et Dieblif paafulgte Barmekidernes Tilintetgjørelse. Det er allerede ovenfor blevet fortalt, at Harun havde formælet sin Søster Abbasa med Dschafar under den Betingelse, at de ikke skulde leve sammen som Egtefolk. Men da begge elskede hinanden lidenskabelig, og Abbasa var ligesaa indtagende ved sin Skjønhed som ved sin Aand og Dannelse, overtraadtes dette Bud, og Frugten af deres Kjærlighed var efter Nogle een, efter Andre to Sonner, hvilke de hemmeligen sendte til Mekka for at opdrages der. Imidlertid blev dette dog ikke skjult for Harun, og Efterretningen derom gjorde ham rasende. Efter Nogle lod han Abbasa bortjage fra Paladset og vansmægte i den yderste Elendighed; efter Andre lod han hende indeslutte i en Kasse og nedsenke i en Brønd. Børnene lod han bringe til sig, og efterat han længe grædende havde betragtet dem, lod han dem kaste i en Brønd og denne tilkaste over dem. Angaaende selve Barmekidernes Fald berettes Følgende. Harun var just dengang paa Tilbageveien fra Mekka, og da han var kommen til Byen Anbar, overlod han sig til alle Slags Nydelser, imedens Dschafar ligeledes morede sig ved Jagt, Gjestebud og Omgang med Digtere, og endnu bestandig modtog Foræringer af Chalifen.

Men den 1ste i Maanedens Safar i Aaret 187 (803) om Aftenen lod Harun pludselig kalde Mesrur og befalede ham uden videre Indsigelser at bringe ham Dschafers Hoved. Mesrur gik da, uden at lade sig melde, ind til Dschafers, som just havde Selvfab, og derfor sagde til ham: „Det glæder mig at see Dig, men jeg seer ugjerne, at Du er kommen uanmeldt til mig.“ Mesrur svarede: „Mit Erinde er af stor Bigtighed, find Dig i det, som de Troendes Fyrste forlanger af Dig.“ Dschafers, som alt for vel kjendte denne Talemaade, kastede sig ned for Mesrurs Fodder og bad ham om at gaae tilbage til Harun, hvem Vinen ene kunde have forledet til en saadan Befaling, og tilsidst forlangte han blot at være en kort Tid alene for at gjøre sit Testament. Mesrur tillod ham kun paa Stedet at gjøre Testamentet, og huggede derpaa Hovedet af ham i hans Alders syv og trediste Aar. Efter Andre skal Mesrur dog have ladet sig overtale til at gaae tilbage til Chalifen for at spørge, om Befalingen var alvorlig meent, men med Bebreidelser og Skjeldsord være bleven jaget tilbage. Mesrur bragte først Hovedet til Harun paa et Skjold, og siden ogsaa Legemet indviklet i et Stykke Skind. Hovedet og en Deel af Legemet blev hængt paa en af Bagdads Porte, det Øvrige af Kroppen blev ligeledes paa Pæle sat til Skue, og først i Aaret 189 lod han Levningerne samle og brænde. Derpaa lod han gribe hans Fader Jahia og dennes Søn Fadhl og sætte i Fængsel tilligemed alle Barmekidernes Børn, Venner og Slaver. Deres Formue blev confiseret og der blev sendt Folk omkring i hele Riget for at fængsle alle deres Tilhængere. Ikkun Jahia's Søn Muhammed blev sparet, da han erkjendtes uskyldig i Barmekidernes Forbrydelser. Om hans fjerde Søn Musa meldes Intet. Jahia og Fadhl bleve satte i eet og samme Fængsel; dog

skal det senere være blevet tilladt Jahia at gaae ud, men han vilde ikke stilles fra sin Søn og fandt sig overhovedet med den største Nøglighed i sin Skjebne. Han trostede sig og sin Søn med disse Ord: „De jordiske Ting gaae i en bestandig Omstiftning op og ned, Rigdom er kun et til Laans taget Bohave, som engang skal gives tilbage. De, som ere gaaet foran os, have ved deres Ulykke givet os et Exempel, som kunde have advaret os i vor blomstrende Forfatning, og som nu i vor undertrykkede Tilstand kan hæve os noget; vi ville atter tjene en kommende Slægt til Advarsel.“ I Fængselet bleve Barmekiderne behandlede meget haardt; Fadhl blev engang pidsket saaledes, at han var nær ved at opgive Manden. Den gamle Jahia kunde ikke taale koldt Vand om Vinteren, og da man nægtede dem Ild, varmede Fadhl Ijassen ved sit Legeme. Man fortæller, at Dschafers Moder, som havde været Haruns Amme, efter sin Søns Død gik til Chalifen, viste ham hans Barneklæder og bøn-faldt ham om at tage Jahia til Raade igjen; men Chalifen afviste hende med Brede. Dog angrede han siden ofte sin Uretfærdighed, da det var for sildigt at raade Bod paa den. I et saadant Dieblit, da han dybt følte det uerstattelige Tab, han havde lidt, sagde han med Smerte: „De have opbidset os imod dem, som vare os troe og som stode os bi, og de have foregivet, at de vilde træde i deres Sted; men nu, da vi have gjort, hvad de ønskede, hjælpe de os ikke.“ Jahia og Fadhl døde i Fængselet i Racca, den første halvsjerdssindstyve Aar gammel, efter Nogle i Aaret 191, efter Andre i Aaret 193, hvilket sidste ogsaa angives som Fadhl's Dødsaar. Man fortæller, at der paa Jahia's Bryst fandtes en forseglet Seddel, hvilken man bragte til Harun; denne aabnede den og læste: „Den Anklagebe gaaer foran, Klageren følger, men Dommeren vil ikke trænge

til Bidner." Chalifen brast i Graad og udbrod: „Han har Ret, ved Gud, han har Ret." Da man bragte ham Efterretning om Fadh'l's Død, sagde han: „Mit Endeligt er ikke fjernt fra hans", hvilket ogsaa gik i Opfyldelse; thi Harun døde samme Aar.

Dette er den paa troværdige Historieforfatteres Vidnesbyrd grundede Beretning om Dschafers og hans Families Skjebne; men den arabiske Forfatter af Barmekidernes Historie (Muhammed Diab) har en udsørligere Fortælling desangaaende, hvilken vel er noget udpyntet og romantisk, men dog vistnok indeholder endeel Sandt, og i alt Fald giver interessante Bidrag til at lære at kjende Haruns Charakter og Hof. Jeg tillader mig derfor ogsaa at meddele denne Beretning tilligemed enkelte Exempler paa Barmekidernes Gavmildhed og Edelmødighed, af hvilke deels den samme, deels andre Forfattere anføre mange.

Allerede i flere Aar havde Dschaffer nydt Chalifens uindstrængede Fortrolighed og den uhorste Forret at tilbringe Aftenerne med ham i Haremets i Selskab med Prindsesse Maimuna, Haruns Søster. Denne Gunst havde alt længe mishaget Chalifens Gemalinde Sobeide; Dschaffer var derved bleven hende forhadet og hun lurede blot paa en Leilighed til at staae sit Had Luft, og endelig erholdt hun denne længe forønskede Leilighed. Maimuna, fortryllet af Dschafers Vittighed og behagelige Selskab, af hans Skjønhed og Sjæleadel, elskede ham snart uudsigelig. Dschaffer var intet mindre end følesløs; men sambittighedsfuld i Opfyldelsen af sine Pligter vovede han neppe at opløste sine Dine imod Maimuna af Frygt for at møde hendes. Maimuna lod sig af sin Kjærlighed forlede til det forvovneste Skridt; da hun nemlig havde erfaret, at Dschaffer undertiden lod komme Dandsferinder fra Byen, betraadte hun

som saadan hans Volig og gav sig ikke tilkjende, før det var for sildigt. Dschaffer, ude af sig selv og overvældet af den lange Kamp imellem Migt og Kjærlighed, tilsvor hende evig Trostkaab. Saaledes levede de flere Aar i det lykkeligste Egtteskab og havde maaskee taget deres Hemmelighed med sig i Graven, hvis den ikke var bleven forraadt af den Slave, der, som ovenfor er fortalt, var bleven sendt Dschaffer under Skin af Foræring, men af Chalifen havde faaet Befaling at melde ham Alt hvad Dschaffer foretog sig. Slaven fortalte dette først til Sobede. Harun, som ikke skjulte Noget for sin Gemalinde, havde heller ikke dulgt for hende den Frygt og Misundelse, som Barmekidernes Magt og Glands havde vakt i hans Sjæl. Hun anstillede sig i Begyndelsen, som om hun frygtede for at melde ham en ubehagelig Nyhed, men lod tillige Slaven kalde. Tal Sandhed eller Du er Dødsens, raabte Chalifen, idet han satte ham en Dolk for Brystet, paa hvilken Maade blev Dschaffer Forræder imod mig og fra hvilken Tid af? Siden syv Aar, Herre, svarede Slaven, er han Maimuna's hemmelige Egttemand, og hun har skjenket ham tre Børn; det sidste døde, men de to andre, det ældste sex, det andet 5 Aar gammelt, blive opdragne i Prophetens hellige Stad. — Hvilket uhyre Forræderi, raabte Harun ganske ude af sig selv af Brede. Ikke saa ganske hans Skyld alene, sagde Sobede, men ogsaa Din, der har aabnet Haremets Forhæng for ham og har besmittet dets Hellighed ved Din Indlings Selskab. Harun lod derpaa kalde Mesrur, Haremets Opsynsmand og hans hemmelige Befalingers Fuldbyrder, og begav sig med ham til den Fløi af Paladset, som hans Søster beboede. Han lod hende gribe ved Mesrur, lægge i en Kiste, uden at hun vidste hvorfor og uden at Harun eller Mesrur talte et eneste Ord. Gravere, hentede fra den anden Side af Tigris,

havde gravet en Grav paa et affides liggende Sted i Haven. I den blev Kisten nedsænket, og Vaaden, som førte Graverne tilbage, kandrede midt i Floden for at Hemmeligheden skulde begravnes med dem.

Den næste Morgen (det var en Onsdag og den Dag, paa hvilken Tropperne modtog Lønning) samledes Hoffet talrigere end sædvanligen; thi det var den Dag, da Dschaffer skulde tiltræde sin Reise til Chorasán, en Provinds, hvis Statholderskab Harun havde foræret Barmekiderne. Chalifen modtog ham som sædvanlig og afgjorde Rigets Anliggender med ham. Da Dschaffer vilde tage Afsked, holdt Harun ham tilbage og sagde: Opsæt Din Reise til paa Fredag eller Lørdag; thi denne Dag er en ulykkelig Dag for Dig. Dschaffer vilde ikke troe det, men da han selv havde taget Astrolabet og overbevist sig om Stjernernes uheldige Stilling, opsatte han Reisen og vendte hjem, ledsaget af et talrigt Følge.

Neppe var han gaaet ud, før Harun lod Mesrur kalde. Hvem er jeg? tiltalte han ham. — Herre, Du er Himlens Statholder paa Jorden, Prophetens Efterfølger og de Troendes Fyrste. — Naar jeg altsaa befaler Dig Noget, vil Du da gjøre det uden Modsigelse? — Herre, naar Du befalede mig at afhugge mit eget Hoved, saa vilde jeg adlyde Dig. — Belan, saa gaae hen og fuldbyrd en Bloddøm. Forsøi Dig til Dschaffer, siig til ham, at der er kommet Depescher af største Vigtighed fra Chorasán: og sørg da for Reisen. — Mesrur gif til Dschaffer, der lod ham vente længe ved Døren. Endelig modtog han ham siddende paa en Stol af Ibenholt, omgivet af sin hele Familie og alle sine Clienter. Mesrur udrettede Chalifens Erinde med Hensyn til Depescherne fra Charasán. Dschaffer stod op, omgjordede sig med sit Sværd og fulgte Mesrur til Slottet.

Tjenerne bleve tilbage ved Porten til den første, de Fornemmere af hans Følge ved Porten til den anden Gaard; igjennem den tredje Port gik han alene med Mesrur, efter den ved Chalifens Hof sædvanlige Skik. I den tredje Gaard var opslaaet et stort Telt og Mesrur førte ham derind, fyrretyve sorte Slaver med dragne Sværd vare her opstillede i en Kreds. — Alt dette synes ikke at betyde noget Godt, sagde Dschaffer, som vel formodede en fornem Mands Henrettelse, men Intet mindre end sin egen. Ulykkeligviis betyder det intet Godt, svarede Mesrur; thi jeg har den Befaling fra Chalifsen at afhugge Dit Hoved og bringe ham det. Da græd Dschaffer, kysede Mesrurs Hænder og Fødder og lovede ham Guld og grønne Skove, naar han vilde lade ham leve. Endelig bad han kun om nogle Minuters Frist og om den Gunst, at han skulde bringe Chalifsen den Efterretning, at han havde fuldbyrdet Befalingen, for at see, om denne ikke vilde angre Befalingen. Mesrur tilstod ham dette og forsøiede sig til Chalifsen, hvem han fandt i den største Forbittrelse og oprodende Forøden med en Jernstøb, han holdt i Haanden. Herre, jeg har fuldført Din Befaling, sagde Mesrur. Nu saa bring mig paa Diebliffet hans Hoved, raabte Chalifsen. Mesrur saae nu tydeligen, at han maatte bringe Dschaffers Hoved, naar han vilde beholde sit eget. Han vendte tilbage til Teltet, hvor han traf Vestren forrettende sin Bøn, og inden denne endnu var bleven færdig dermed, afhuggede Mesrur hans Hoved og kastede det derpaa for Chalifens Fødder. Harun græd ved Synet deraf; dog snart tog hans Brede igjen Overhaand, og han udøste Vebreidelser og Forhandelser over Dschaffers Hoved, idet han beskyldte ham for det sorteste Forræderi og Utaknemmelighed og for Mordet paa Maïmunā. Henimod Middag gik han til Moskeen og gav tillige Befal-

ling til at kaste Dschafers Fader og Broder i Fængsel, at inddrage alle deres Eiendomme og at henrette alle deres Tilhængere. I to Dage bleve to tusinde Mennesker, som stode i Forbindelse med Familien Barmek, henrettede, og Ali ben Sja ben Haman erholdt Statholderskabet over Chorasan.

Derpaa affendte Harun en paalidelig Mand til Mekka for der at opsoge Dschafers og Maimuna's tvende Sønner. Det var to Dreng, skønne som Morgenlyset, som vandt Alle ved deres Ansigtstræks Blidhed og ved deres Tales Reenhed. Harun selv blev rørt til Taarer ved Synet af dem; men han troede, at det var hans Pligt at opoffre dem for Statens No og den offentlige Sikkerhed, som ikke vilde kunne komme i ringe Fare ved disse Børn af Chalifens Blod, der kunde gjøre den retmæssige Prinds Thronen stridig. Mesrur fik Befaling til at antænde et stort Baal paa det samme Sted, hvor Maimuna var bleven nedstøvet i Jorden. Harun tog sine Søstersønner paa Skjodet, kyssede dem og græd. Børnene sagde: Kjære Morbroder, tilføj os intet Ondt og straf os ikke for Andres Brøde. Harun græd længe, derpaa overgav han den ene Dreng i Mesrurs Hænder og bød ham at gjøre hvad han selv gjorde. De kastede Drengene i Ilden, Afsten blev samlet og kastet i Tigris. Derpaa udgik Befaling til Henrettelse af alle Barmekidernes Tilhængere endog i Nigets fjerneste Provindsler, men Dschafers Broder og Fader vansmægtede i det tungeste Fængsel. Den sidste sendte Harun en Bønkrift af følgende Indhold: „I den albarmhjertige algode Guds Navn, til de Troendes Imam! Barmekidernes ere gaaet forbi, deres Spor er forsvundet, Ulykkens Guulsvot har beplettet deres Ansigt, de vansmægtede i Fængslets Mørke, efterat de have siddet paa Fyrstestole. Lad det være Dig

nok, o de Troendes Fyrste, at have ydmyget dem til den Grad og betænk Skjebnens Luner." Chalifen svarede med følgende Vers af Koranen: „I den albarmhjertige, algode Guds Navn! Herren har givet Eder Lignelsen om en ødelagt By, hvis Indbyggere nøde den højeste Velstand paa Jorden; men de vare utaknemmelige, derfor slog Gud dem med Hungersnød og stor Straf." Jahia, som Intet mere havde at skaane eller at tabe, forfattede et andet Brev til Chalifen i Vers, hvori han blandt Andet sagde: „I saa Dage træde vi begge frem for Guds Domstol, da vil Du gjøre Regnskab for Din Uretfærdighed. Af Gud den Almægtige blive Fjendskaberne paadømte." Harun blev saa opbragt herover, at han strax gav Befaling til at hugge Hovedet af Faderen og Sønnen; men Faderen var død nogle Diebliske, efterat han havde affendt det andet Brev, og Sønnen beholdt Livet ved Abdolmeleks Forbøn, som besvor Chalifen ikke at besmitte sig ved ufornudden Grusomhed. Dschafers Liig blev imidlertid udstillet til Skue i 40 Dage paa Bagdads store Bro, omgivet af en stærk Vagt; efter disse Dages Forløb blev det jordet under en simpel Steen.

Den strengeste Befaling forbød de Forbigaaende at yttre den ringeste Medlidenshed eller Deeltagelse for Dschafers Skjebne; men medens der herskede en Dødsstilhed i Bagdad og almindelig Frygt for den blodige Trudsel, viste dog en Olding sin Taknemmelighed og Foragt for Døden ved at synge en Klagesang over Barmekiderne, hvis Dyder han hævede til Skyerne. Han blev anholdt af Vagten og ført til Chalifen, der i Begyndelsen var meget heftig imod ham. Men han stildrede saa rørende Barmekidernes Velgjerninger imod ham, at Harun brast i Graad og lod Oldingen give en Uresklædning og ti tusinde Guldstykker. Derpaa sagde

Oldingen: „Mit Liv og selv denne Foræring er en ny Belgjerning, som jeg erholder af Barmekiderne“ (hvilket siden blev til et Ordsprog). Harun tillod derpaa Alle at begræde og besynge Barmekiderne saa meget de vilde, og Dschafers Grav blev nu ikke mindre besøgt end hans Palads var blevet det, da han levede. Digterne kappedes om at besynge Barmekiderne og de arabiske Historiefrivere have bevaret os flere Brudstykker af saadanne Klagesange. Alle-rede ovenfor er et Brudstykke af en saadan Sang, der til-lægges Abu Nubas, blevet anført; en anden Klagesang af samme Digter eller af Nakaschi lyder saaledes:

Udhviler Eder, stonnende Kameler!
 Dg hold Dig hjemme kun, min slinke Driver!
 Med Føie kan jeg sige til mit Lastdyr:
 Frygt ikke meer den lange Nattevandring,
 Der gennem hede Sandørk gaaer besværlig.
 Med Føie kan jeg tale saa til Deden:
 Nu har Du rovet os den sidste Ædling;
 Thi al, den ædle Dschafers er Dit Bytte!
 Udhvil Dig nu, o Gavnildhed! thi længe
 Du hvile kan, da Fadhil er vandret heden.
 Men I, o Dagens Plager! kommer alle
 og gjefter os, og med fornyet Styrke!
 Nu er det Alt forbi! Thi Barmekiden
 Er falden i en hoist ynkværdig Færd.
 Han selv er død; hans vidtberømte Sværd
 Er sonderbrudt og knust af Hæskemiden.

En anden Digter synger:

Den skønne Verden selv var Eders Brud,
 Dg vil i Sult og Graad sin Klage sænke.
 Thi dengang Eders Dines Lys gik ud,
 Sad den forladt og fattig som en Enke.

Nogen Tid efter Barmekidernes Fald befandt Asmai, Haruns Indlingsdigter sig paa Jagt med Chalifen. De kom forbi et halvt forfaldet Huus, som havde tilhørt den styrtede Familie og hvorpaa stod følgende Indskrift:

Venlige Huis! Vor Jord sine Børn behandler med Grumhed:

Ere de flitte engang, samles de aldrig igjen.

Hine, som ovede Ret, ere bort til Fædrene gangne,

Dg hvad der lever endnu, er en uduelig Slægt.

Chalifen, rørt over Indholdet af disse Linier, befalede Asmai at fortælle ham nogle Træk af Barmekidernes Gæmildhed. Asmai svarede: „Jeg lytter og adlyder med Hoved og Dine“, og fortalte ham blandt Andet ogsaa følgende Historie:

Israhak ben Ibrahim Mausali har fortalt mig dette. Jeg havde opdraget en ung Pige af stor Skjønhed og ladet hende undervise i alle de Færdigheder og Kunster, som kunde bidrage til at gjøre hende indtagende. Jeg bragte hende derpaa til Fadhil, Sahia's Søn, som sagde til mig: Israhak, der er kommet en Gesandt fra Statholderen af Egypten for at ansøge om Noget; jeg vil fordre denne Pige til Foræring af ham, og naar han kommer til Dig, maa Du ikke sælge hende ringere end for halvhundrede tusinde Guldstykker. Gesandten kom ogsaa virkelig kort efter til mig, og da han havde seet hende, bød han først ti tusinde Guldstykker og steg endelig til tredive tusinde. Jeg kunde ikke modstaae længere, da jeg hørte et saa anseeligt Tilbud, og overleverede ham Pigen for denne Sum. Den næste Morgen gik jeg til Fadhil og fortalte ham Tingene. Han gjorde mig Bebrejdelser over, at jeg havde solgt hende ringere end han havde sagt og tilsvøiede derpaa leende: See, den græske Keiser har ved sin Gesandt forlangt Noget af mig; jeg vil tilstaae Gesandten dette under den Betingelse, at han giver mig denne Slavinde; tag Du hende derfor med Dig igjen og sælg hende ikke til ham under halvhundrede tusinde Guldstykker. Kort efter kom Gesandten og jeg forlangte den Priis, Fadhil havde bestemt. Han streg høit og sagde, at det var for dyrt, men tilbød mig tredive tusinde; jeg kunde

ikke modstaae Fristelsen og folgte hende for denne Sum. Fadh'l gjorde mig den følgende Dag de samme Bebreidelser. Herre, sagde jeg, gid Gud vende imod mig alle de Ulykker, som maatte true Dine Dage! men i Sandhed, da jeg hørte Gesandten nævne tredive tusinde Guldstykker, forlød min hele Styrke mig. Fadh'l gav sig til at lee og sagde: Tag Slavinden med Dig igjen; imorgen vil Du see Chorasans Gesandt komme, hold Stand og giv hende ikke til ham under halvhundrede tusinde Guldstykker. Alting gif, som Fadh'l havde sagt. Gesandten bød tredive tusinde. Denne Gang gjorde jeg Vold paa mig og afflog Tilbudet. Derpaa bød han fyrretyve tusinde. Jeg var nærved at gaae fra Forstanden af Glæde og sluttede Handelen. Fadh'l anstillede sig vred herover, men morede sig dog meget over den hele Historie og forærede mig Nigen, hvem jeg skjenkede Friheden og ægte-
tede og med hende har jeg havt alle mine Børn.

Dschafers Udelmodighed lignede hans Gæmildhed. Imellem ham og Statholderen af Egypten herskede gjensidigt Fjendskab. Under denne Tingenes Stilling vovede et Menneſte at eftergjøre Dschafers Haand og skrev i hans Navn et Unbefalingsbrev i de fordeelagtigste Udtryk for sig selv til Statholderen af Egypten. Med dette Brev begav han sig til Statholderen, som blev meget glad over, at Dschafers havde gjort det første Skridt til Forsoning; dog da han tvivlede om Brevets Egthed, modtog han vel Dverbringeren paa den mest forekommende Maade, men sendte tillige Brevet til Dschafers og forespurgte sig, om han virkeligen havde skrevet det. Dschafers viste Brevet til sine Venner og alle vare enige i, at det var falsk. Han fortalte dem nu hele Sagen og spurgte dem, hvad han skulde gjøre ved denne Bedrager. Nogle meente, at han fortjente Døden, Andre, som vare mildere af Sind, troede, at Bedrageren blev straffet

nok, naar man underrettede Statholderen om Bedrageriet og denne jog ham bort. Men Dschaffer sagde: „See I ikke, at dette Menneſte har gjort mig den største Tjeneste ved at forſone mig med Statholderen, og ſkulde jeg til Løn for denne Belgjerning lade ham lide den Straf, ſom I foreſlaae?“ Derpaa tog han en Pen og ſkrev paa den anden Side af Brevet: „Hvorledes har Du kunnet tvivle paa, at Brevet var fra mig? Det Menneſte, jeg har anbefalet, er en af mine bedste Venner; jeg ønsker, at Du tjener ham, ſaa meget Du kan, og ſender ham ſnart tilbage, da jeg længe meget efter ham.“ Statholderen blev overordentlig glad over dette Svar, gjorde Manden Opholdet i Egypten ſaa behageligt ſom muligt og overøſte ham med Foræringer. Da Menneſket kom tilbage, kasteſede han ſig grædende for Dschaffers Fødder og bad ham om Tilgivneſe. Dschaffer viſte ſig meget venlig, lod ham ſidde ved Siden af ſig og ſpurgte ham om Egyptens Tilſtand og om hvorledes Statholderen havde behandlet ham. Da han hørte, at han havde ſaaet hundrede tuſinde Guldſtykker, ſagde han: „Det er for lidt; bliv hos mig og jeg vil fordoble denne Sum“: hvilket han ogſaa gjorde.

Længe efter Dschaffers Henrettelſe erindredes Harun endnu ofte om Barmekiderne og ſin Grufomhed imod dem. Saaledes ſpurgte han engang en for Sandhedskjærlighed bekjendt Mand, om Familien Dmmia eller Abbas regjerede bedſt? Manden bad Chalifen at ſværge, at han ikke vilde tage Sandheden ilde op; Harun ſvor og den Anden ſagde: „Det mangler Eder Fyrſter af Familien Abbas paa Faſtthed og udholdende Kraft; hvad I plante, oprykke I igjen med egen Haand, imedens Familien Dmmia omhyggeligen pleiede hver Plante og opelſtede den beſtändig med lige Omſorg. Herredømmet bliver kun beſæſtet ved Kraft; Lykken har megen

Indflydelse paa dets Erhvervelse, mindre paa dets Vedligeholdelse. Den Mand, som har viist Eder store Tjenester, troe I ustraffede at kunne styrte. I stole paa, at Lykken vil sætte Gavlen paa det Huus, til hvilket den har lagt Grundstenen; men I tage feil. Barmekidernes Fald er Eders Fordærvelse. Ganske anderledes bar Familien Dmmia sig ad. Hed sch ad sch, deres Statholder i Irak, var hadet af dem selv og hele Riget, og dog vedligeholdt de ham i hans Værdighed og Magt, blot for at være faste og standhaftige i den eengang antagne Fremgangsmaade. Men I bygge og ødelægge, plante og udrydde," Chalisen taug og Taleren kysede Jorden og gik bort. „I Sandhed," sagde Harun til Asmai, „havde jeg spurgt denne Mand nogle Maaneder før, saa vilde Barmekiderne ikke være blevne styrtebe."

Efterretninger

om

Odense Cathedralsskole

for

Skoleaaret 1851-52.

Afgangseramen 1851.

Da det Tilfælde indtraf for første Gang i Slutningen af forrige Skoleaar, at Afgangseramens mundtlige Prøve faldt i samme Maaned som Skolens Hovedexamen, og det derhos, paa Grund af at Afgangseramen skulde afholdes i samtlige lærde Skoler, neppe vilde være overkommeligt for den samme Inspector at være tilstede ved Prøben i dem alle, havde Rector i Skrivelse af 13de Mai f. A. henledet Ministeriets Opmærksomhed paa det Uanselige i, at Skolen tidligen erholdt Underretning om, hvorvidt en Examensinspector kunde ventes, og ifald en saadan kom hertil, paa hvilke Dage den mundtlige Prøve da skulde finde Sted, for at Tiden og Schemaet for Skolens Hovedexamen betids kunde bestemmes uden Frygt for Collision. Foranlediget herved meddeelte Ministeriet under 31te f. M., at den fungerende Examensinspector ikke denne Gang vilde komme til at overvære Afgangseramens Afholdelse ved Odense Cathedralsskole, og bemyndigede Rector til at inddrage Afgangseramen under Hovedexamen samt at træffe de øvrige fornødne Foranstaltninger (navnlig med Hensyn til Censorer) i Anledning af samme. Ligeledes gav Ministeriet sit Samtykke til, at Discipel N. J. S. Scholten, paa Grund af hans Syns Tilstand, underkastede sig første Deel af Afgangseramen med

de af Rector foreslaaede Modificationer i Prøvens Form, saaledes nemlig, at i mundtlig Tydsk og Fransk de Steder, som han skulde oversætte, stykkevis maatte forelæses for ham af Examinator, og en mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk maatte træde istedenfor den tydske Stil.

Ved Skrivelse af 16de Juni underrettedes Rector endvidere om, at den skriftlige Examen for alle Skoler vilde være at afholde Mandagen d. 23de Juni (Udarbejdelse i Modersmaalet, arithmetisk Opgave), Tirsdagen d. 24de (Latinsk Stil, geometrisk Opgave) og Onsdagen d. 25de (Oversættelse fra Latin til Dansk, tydsk Stil). Den mundtlige Prøve holdtes her imellem d. 14de og 21de Juli under Skolens Hovedexamen (jfr. Examensschemaet i forrige Aars Program), og Udsaldet bekendtgjordes, ligesom ogsaa Candidaterne erholdt Skolens Vidnesbyrd og dimitteredes ved den offentlige Translocation d. 23de Juli.

Til Ufgangsexamens anden Deel indstillede sig det forrige Aars fire Candidater, følgende Disciple af syvende Klasse:

1. Christian Peter Christensen Schmidt, Søn af Skibscapitain Schmidt i Sønderborg, født i samme By d. 30te Mai 1832, optagen i Skolens 6te Klasse d. 1ste September 1848.

2. Jørgen Christian Dreyer, Søn af Pastor Dreyer i Ørsted i Fyen, født i Gjol Præstegaard d. 11te Mai 1832, optagen i 3die Klasse d. 1ste September 1845.

3. Niels Peter Wilhelm Müller, Søn af Raserer ved Odense Fattigvæsen, Müller, født i Odense d. 27de August 1832, optagen i 1ste Klasse 1ste October 1842.

4. Johan Georg Nicolai Winther, Søn af Skolelærer Winther i Mullerød i Fyen, Pleiesøn af Forvalter Jensenius paa Lundegaard, født i Sønderbroby

d. 13de September 1831, optagen i 4de Classe 1ste September 1846.

Til Afgangseramens første Deel indstillede sig følgende sytten Disciple af sjette Classe, der senere alle bleve opflyttede i syvende, nemlig af 6te Classe A: Anton Frederik Sophus Scholten, Jacob Ludvig Bang, Gebhard Sophus Frederik Wandall, Frederik Hermann Christian Weeke, Peter Andreas Caspar Simonsen, Christian Peter Arild Drejer, Rasmus Laurig Balslev, Rasmus Johannes Møller; af 6te Classe B: Johan Frederik Utke Damm, Christian Georg Anton Selmer, Oscar Pingel, Jørgen Frederik Warberg, Christian Hansen, Theodor Frederik Emilius Drejer, Frederik Wilhelm Baadsgaard, Ferdinand Alexander Friis, Frederik Wilhelm Scholten.

Opgaverne ved de skriftlige Prøver af Examens begge Afdelinger have været følgende:

1. Udarbejdelse i Modersmaalet: „Hvilke ydre Livsbilkaar kunne ansees for i Almindelighed at begunstige den aandelige Udvikling?“

2. Latinsk Stil: Da Overansørførelsen i Krigen med Macedonerne var bleven overdraget til Consulen L. Paulus, holdt han fra Talerstolen paa Forum en Tale til Folket, i Slutningen af hvilken han med Skarphed revsede den Ubesindighed og Anmasselse, hvormed Hoben pleiede at dømme om Feltherrernes Planer og Foretagender. I alle selvstændige Kredse (Circulus), sagde han, ja selv ved alle Gilder findes der Folk, som føre Armeer til Macedonien, som vide, hvor man skal slaae Leir, hvilke Punkter der skulle besættes eller befæstes, naar og hvor man skal trænge ind i Macedonien, ad hvilken Vei Tilførslerne skulle bringes, naar man

skal binde an med Sjenden, naar man skal holde sig rolig, og, om de end ikke vide, hvad der er rigtigere at gjøre, dog altid vide, at det, der gjøres, er urigtigt. Jeg er ikke den Mand, som mener, at en Anfører ikke trænger til Raad; men Raad kunne kun gives med Nytte af den, som for det Første har Forstand paa Tingen og Erfaring, og for det Andet, som selv er tilstede ved og Part i Begivenhederne. Hvis der da er nogen iblandt Eder, som troer at kunne give mig gode Raad, da følge han med mig til Macedonien. Jeg vil give ham Skib, Hest, Telt og saa videre. Men dersom han foretrækker det rolige Liv her i Byen for Krigens Farer og Besværligheder, da tie han stille og forlange ikke fra Landjorden af at regjere Skibet. I see, hvorledes det, som er sagt for 2000 Aar siden, endnu gjelder i vore Dage. Thi Hoben er stedsse sig selv liig, og det er eiendommeligt for Sandheden, at hvad der siges for een Tid, tillige er sagt for alle Tider.

3. Oversættelse fra Latin paa Dansk: *Dimisso consilio (Krigsraadet) consul, cuius alio tota mens spectabat atque ceteri suaserant, mercatores quosdam, notæ iam et fidei et prudentiæ homines, arcessitos secreto percunctatur, qualis per Perrhæbiam transitus sit, et quum loca non iniqua esse dicerent, præsiidiis autem regis obsideri, spem nactus, si nocte improvise valida manu aggressus necopinantes esset, deiici præsidia posse, his itineris ducibus milites ita dividere viam iubet, ut quarta vigilia tertio die Pythium adiriri possent. Ipse postero die, ut destineret regem a circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo (Flodseeng) cum stationibus hostium proelium commisit, pugnatumque est utrimque levi armatura, nec gravioribus armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Descensus ripæ utriusque in alveum*

trecentorum ferme passuum erat; medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paulo plus quam mille passus patebat. Ibi in medio, spectantibus utrimque ex vallo castrorum hinc rege, hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missilibus procul Macedones melius pugnant, cominus stabilius Romanus erat. Meridie fere receptui cani suis consul iussit; ita eo die proelium diremptum est, haud paucis utrimque interfectis. Sole orto postero die, irritatis certamine animis, etiam acrius concursum est. Sed Romani non ab his solum, cum quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab ea multitudine, quæ disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum et saxis maxime vulnerabantur.

4. Tydsk Stiil: En Indretning, der for det Meste af Fremmede betragtes fra et falsk Synspunkt, er Italienernes Maade at regne Klokkeslettet (Uhr) paa; imidlertid vilde dog det italienske Folk, dersom vort System efterhaanden blev almindeligere, tage en eiendommelig Skik og en nedarvet (angeerbt) Forestillingsmaade. Hvor ofte høre vi ikke Italiens lykkelige Jordbund, skønne Klima, rene blaae Himmel rose af Reisende, og dette er for Størstedelen sandt og ingenlunde overdrevent. Men netop heraf følger, at hvo, som kun kan det, gjerne bliver under aaben Himmel saa længe han blot kan, og ogsaa vil nyde Luften ved sine Forretninger. Hvormange Haandværkere arbeide ikke udenfor Husene paa fri Gade! Hvormange Boder ere ikke heelt aabne ud mod Gaden! Hvormegyet foregaaer ikke paa Torve, Pladser og i Gaardene! At ved en saadan Levemaade det Dieblik, da Solen gaaer ned og Natten indtræder, maa være mere afgjørende end hos os, hvor det tidt ikke bliver Dag hele Dagen, lader sig let indsee; Dagen er virkelig til Ende; alle Forretninger af et vist Slags maae nu endes, og dette

Tidspunkt har, som det sømmer sig et sandseligt Folk, Nat ud Nat ind den samme Betegnelse. Nu er det Nat; Enhver fremsiger en kort Bøn, Klokkerne ringe, Tjeneren tænder Kamperne, bærer dem ind i Stuen og ønsker „en lykkelig Nat.“ Fra dette Tidspunkt, der altid forandrer sig med Solnedgangen, deles Tiden i fire og tyve Timer, og da nu Enhver ved den lange Bane veed baade naar det bliver Dag og til hvilken Time Middag, og Midnat falder ind, saa er det ikke vanskeligt at gjøre alle Slags Beregninger, hvori Italienerne synes at finde en Fornøielse og et Slags Morstab.

5. Geometrisk Opgave: Naar en ret Regle, hvis Sidelinies Vinkel mod Aksen er givet $= d$, har sit Toppunkt i Centrum af en Kugle, hvad Forhold vil der da blive imellem det Stykke af Kuglefladen, som Reglen affjærer, og den hele Kugleflade?

Exempel: $d = 60^\circ$.

6. Arithmetisk Opgave: En arithmetisk Række af et givet Antal $m + p$ Led skal bestemmes saaledes, at den hele Sum af Leddene er liig en givet Størrelse S , og de partielle Summer tagne særskilt af de m første og af de p sidste Led staae til hinanden i et givet geometrisk Forhold $= r$.

Exempler: 1) $m = 5$, $p = 9$, $r = \frac{1}{3}$.

2) $m = 5$, $p = 7$, $r = \frac{1}{2}$.

I Censuren over de enkelte Fag deeltog med Lærerne: Stiftsprovst Sviger i Religion, Adjunct og Skoleforstander Lassen i Sprogene med Undtagelse af Hebraisk, hvori Pastor Westengaard var Censor, endvidere Pastor G. Strøm i Historie og Geographie, Skoleforstander Jensen i Mathematik og Naturlære, Adjunct Eskildsen i Naturhistorie.

Endnu maae her meddeles tvende ministerielle Mundskriv-
 velsler til Landets lærde Skoler af 26de August og 4de
 September f. A., betræffende Afgangseramen og saaledes
 lydende.

I. „Ligesom det ved Kongelig Resolution af 6 Mai
 f. A. (bekjendtgjort under 13 Mai næstefter) angaaende
 Ophævelsen af den hidtilbærende Examen artium § 24 er
 indrømmet Privatister, som ved uovervindelig Sygdoms- eller
 anden Forhindring ere blevne udelukkede fra at indstille sig
 til den ordinaire Afgangs- eller Udgangs-Examen, til hvil-
 ken de have været anmeldte, efter nærmere derom indgiven
 Begjæring, at blive stede til extraordinair Prøve i den
 paafølgende Januar Maaned der, hvor de først vare an-
 meldte til Prøven, saaledes vil Ministeriet i samme Hen-
 seende herved have bestemt følgende nærmere Regler, hvor-
 efter en lignende Tilladelse kan ventes meddeelt de lærde
 Skolers Disciple, der ved lobligt Forfald ere blevne for-
 hindrede fra enten at indstille sig til eller at fuldende en
 af Afgangseramens to Afdelinger ved den Skole, hvor de
 have nydt Skolegang, nemlig:

1. Den Discipel, som ved loblig Forhindring udelukkes
 fra i rette Tid at indstille sig til Afgangseramens 1ste Deel
 eller fra heelt at fuldende denne, kan det tilstedes ved Sko-
 len at underkaste sig ved Begyndelsen af det næstpaafølgende
 Skoleaar en extraordinair Afgangseramens 1ste Deel, hvilken
 da maa tages heelt, saavel dens skriftlige som mundtlige
 Deel i alle Examensfagene, om Examinanden endog har
 fuldendt endeel af Prøven, inden han forlod Examen, Be-
 gjæring, ledsaget af behørig Beviislighed for Forfaldets
 Gyldighed, om at stedes til en saadan særlig Prøve maa
 af vedkommende Skoles Rector være Ministeriet tilstillet
 i det mindste 14 Dage før det nye Skoleaars Begyndelse.

2. Den Discipel, som formedelst løbligt Forsald enten forhindres fra i rette Tid at indstille sig til eller heelt at aflægge Afgangsexamens 2den Deel, kan det tillades at underkaste sig denne Deel af Examen paa ny ved Skolen i den næstpaafølgende Januar Maaned. Begjæring om at stedes til saadan særlig Prøve maa, ligeledes bilagt med behørig Forsaldsvidnesbyrd, være Ministeriet tilfjøllet inden Udgangen af September Maaned."

II. „Jdet jeg forbeholder mig senere at meddele Dhyr. Rectorer nogle ved Prøvelsen af de indsendte skriftlige Arbejder fra den nylig afholdte Afgangsexamen ved de lærde Skoler og ved Examencommisjarens Ytringer fremkaldte Bemærkninger, anseer jeg det for rigtigst allerede nu særlig at udtale mig om den Usikkerhed om visse Punkter Charakterbestemmelsen ved Examen vedkommende, der saavel, efter hvad der ellers er kommet til min Kundskab, finder Sted, som ogsaa udtrykkelig er gjort til Gjenstand for Forespørgsel hos Ministeriet, og at fremsætte, hvad jeg i denne Henseende maa ansee for det Rette og ønske iagttaget, gaaende ud fra den i § 15 af Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om en Underviisningsplan for de lærde Skoler, No. 2, givne Bestemmelse. Naar der er Tale ikke om at uddrage en Hovedcharakter af Specialcharakterer (hvorved spørges om, hvilken Vægt Manglen paa eller ringere Grad af Dygtighed i visse Fag bør have paa Dommen om den hele for Dagen lagte Dygtighed), men om at uddrage Charakteren for et Fag af forskjellige Bota, maae de 6 Charakterer betragtes som Trin, der staae lige langt fra hverandre, og de kunne da passende betegnes med Tallene 6 (ug) 5, 4, 3, 2, 1 (flet). Enhver Censor kan nu betegne, at han giver Charakteren med en vis Høiden til at gaae opad eller nedad, ved at tilføie et + eller ÷, der hvert gjælder $\frac{1}{3}$

som Tillæg eller Fradrag, saa at f. Ex. $mg +$ regnes for $5\frac{1}{3}$, $mg \div$ eller $mg?$ for $4\frac{2}{3}$. Fagcharakteren bestemmes da efter samtlige saaledes udtrykte Vota ved simpel Udbragning af Middeltallet, saa at f. Ex. $mg?$ ($4\frac{2}{3}$), $g +$ ($4\frac{1}{3}$) og g (4) give $13\frac{1}{3} = 4\frac{1}{3}$ eller $g +$, d. e. da $+$ og $\div$ bortfalde ved de endelige Charakterer, godt. Da Bortkastning af Brøker ved Tal, der endnu skulle sammenlægges med andre, formindsker Nøiagtigheden, bør den først finde Sted ved den endelige Fastsættelse af Fagcharakteren, saa at i skriftligt Latin Charakteren for Stil og for Version hver for sig udtrykkes med den fremkomne Brøk, og af begge disse Tal uddrages Middeltallet, eller — hvilket er det Samme — Middeltallet paa engang uddrages af samtlige 6 Vota, tre for Stilen og tre for Versionen (f. Ex. Version $g +$, $mg?$, $g = \frac{4\frac{1}{3} + 4\frac{2}{3} + 4}{3} = 13\frac{1}{3} = 4\frac{1}{3}$ ($g +$), Stil $g?$, g , $tg + = \frac{3\frac{2}{3}, 4, 3\frac{1}{3}}{3} = 11\frac{1}{3} = 3\frac{2}{3}$ ($g?$), tilsammen $\frac{4\frac{1}{3} + 3\frac{2}{3}}{2} = 4$ $\circ$: g , eller $\frac{4\frac{1}{3} + 4\frac{2}{3} + 4 + 3\frac{2}{3} + 4 + 3\frac{1}{3}}{6} = 24\frac{1}{6} = 4$ $\circ$:

g). Skulde Middeltallet staae lige i Midten imellem to hele Tal, skeer Udslaget til den mildere Side, altsaa $4\frac{1}{2} = mg$. Hvor Charakteren for den skriftlige Prøve skal lægges sammen med Charakteren for den mundtlige, synes der at være Grund til, hvad ogsaa, saavidt mig bekjendt, de fleste Lærere antage for rigtigt, at tillægge den mere omfattende mundtlige Prøve noget større Vægt, og jeg anseer det da for tilladeligt at regne den mundtlige Prøve dobbelt og den skriftlige enkelt, saaledes at enten Middeltallet af de 3 Vota for den skriftlige Prøve med bibeholdt

Prøf, hvis saadan fremkommer, sættes eengang og Middeltallet af de 3 Vota for den mundtlige Prøve (ligeledes med bibeholdt Prøf) to Gange, og heraf atter udbrages et Middeltal, eller, hvad der er det Samme, de 3 Vota for den skriftlige Prøve sættes een Gang og de for den mundtlige to Gange, og Middeltallet udbrages af alle 9 Tal. (F. Ex.

$$\text{Tydf skriftlig tg +, g, g} = \frac{3^{1/3} + 4 + 4}{3} = \frac{11^{1/3}}{3}$$

$$= 3^{7/9}, \text{ Tydf mundtlig g +, g +, mg?} = \frac{4^{1/3}, 4^{1/3}, 4^{2/3}}{3}$$

$$= \frac{13^{1/3}}{3} = 4^{4/9}, \text{ altsaa } \frac{3^{7/9}, 4^{4/9}, 4^{4/9}}{3} = \frac{12^{2/3}}{3} = 4^{2/9}$$

$$\text{o: g, eller } \frac{3^{1/3} + 4 + 4 + 4^{1/3} + 4^{1/3} + 4^{2/3} + 4^{1/3} + 4^{1/3} + 4^{2/3}}{9}$$

$$= 3^{8/9} = 4^{2/9} \text{ o: g).}$$

Søvrigt finder jeg mig, hvad Anvendelsen af de enkelte Charakterer i Forhold til Præstationernes Godhed angaaer, foranlediget til at udtale, hvad vistnok de fleste Lærere af sig selv have erkjendt, men hvad dog ikke overalt synes tilstrækkelig fastholdt, at naar en Scala af 6 danske Charakterer sættes istedenfor de 5 latinske (0 medregnet = slet), opstaaer der en utilbørlig Lempelighed i Charakteriseringen, hvis mg. ligefrem regnes = laud., godt = h. ill., tg. = n. c., idet Charakteren maadelig da aldeles bliver uden Anvendelse og Betydning, og Præstationer betegnes som „meget gode“ og „gode,“ der ikke fortjene disse Prædicater; meget mere maa meget godt svare til et godt og fuldstændigt laud., godt til et svagt og tvivlsom laud. eller et bedre h. ill., temmelig godt til et svagt h. ill. eller bedre n. c. og maadelig til et decideret n. cont.

Endnu tilføier jeg, at de skriftlige Gramensarbejder, der indsendes til Ministeriet, ønskes forsynede med Angivelse af

den for hvert givne Charakter eller Middeltallet af Vota, for at Ministeriet, forsaavidt det dertil finder Anledning, ved Sammenligning af Charakterer og Arbeider kan danne sig en Forestilling om den paa ethvert Sted i ethvert Fag anvendte Maalestof."

J. N. Madvig.

Candidaterne have ved denne Examen erholdt følgende Charakterer:

44

Candidaternes Navne.	Første Afdeling.					Anden Afdeling.								Hoved- Charakter.	Gebraik.
	Tablr.	Frankr.	Religion.	Geographie.	Naturhistorie.	Udarbejdelse i Sprogsmanusk.	Ratin, mundtlig.	Ratin, skriftlig.	Orat.	Historie.	Skriftmetr.	Geometrie.	Mathemat.		
Chr. P. Christensen Schmidt	ug.	ug.	mg.	mg.	g.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	Første Charakter.	mg.
J. Chr. Drejer	mg.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.	ug.	Første Charakter.	ug.
N. P. B. Müller	g.	mg.	ug.	ug.	mg.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	Første Charakter.	mg.
J. G. N. Winther	g.	g.	mg.	tg.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	g.	Anden Charakter.	tg.

2. Underviisningen.

Da endeel Disciple af det foregaaende Aars meget talrige tredie Classe ikke vare befundne modne til Opfytning, og den nye tredie Classe, naar de fra anden Classe Opfyttede og de anmeldte Aspiranter kom til, tegnede til at blive ikke mindre talrig i dette Skoleaar, ansaae man det baade af andre Grunde og fordi Ulemperne af en altfor stor Frequent's i en Mellemclasse, hvori flere nye Fag indtræde, havde vilst sig sølelige, for tjenligst, strax ved Aarets Begyndelse at dele tredie Classe saaledes, at de ældre Disciple kom til at udgjøre et Parti for sig med særskilt Underviisning. Skjøndt det siden viste sig, at den samlede Classe i Virkeligheden ikke blev saa overfyldt som man havde formødet, og Udmeldelser i Aarets Løb endnu formindskede Antallet noget, vedblev dog Delingen, som havde havt en heldig Indflydelse paa det ældre Hold's Udvikling og Fremgang, hele Aaret igjennem i alle Fag med Undtagelse af Arithmetik. — Ligeledes har syvende Classe, der iaar er sammensat af et Hold, som har været to, og af et, som kun har været eet Aar i sjette Classe, været deelt i Mathematik, Naturlære, Hebraisk (hvilke tvende sidste Fag vare nye for det yngre Parti), samt latinsk Stil, og i det sidste Halvaar ogsaa i Historie.

Skolen har i dette Aar mistet tvende meget dygtige Lærere, Adjuncterne Arnold Magdalous Andreas Kühnel, der havde været i dens Tjeneste siden Begyndelsen af 1847 og i de senere Aar havde havt Underviisningen i Latin i de høiere og i Mathematik i Mellemklasserne, og Johan Henrik Riisen, der havde været Lærer siden Mid-

ten af 1847, og havde underviist i Religion i samtlige Classer. Den første blev under 28de December ansat som Collaborator ved Flensborg lærde- og Realskole, og forlod os d. 22de Januar; den anden blev under 23de s. M. beffikket til Sognepræst i Hyrup i Angeln og sluttede sin Virksomhed her d. 1ste Februar. Ved denne Vacance indtraadte Cand. theol. Vincens Strøm, der i henved halvandet Aar havde fungeret som Vicarius for Adjunct Faber (sfr. Progr. for 1851 S. 30) som fast Lærer, idet han blev beffikket til Adjunct under 14de Februar. Den anden Lærerplads erholdt ved Constitution af 16de s. M. Cand. theol. Andreas Christian Bøsen Haugsted. Da Adjunct Fabers Tilbagekomst ikke kunde ventes for Slutningen af Skoleaaret og Adjunct Strøm ikke kunde paatage sig flere Timer end dem, han hidtil havde besørget og indtil videre vedblev at besørge som Vicarius, maatte paa Grund af at Skolen nu manglede een Lærer, endeel af Timerne fordeles imellem de andre Lærere, hvoraf ogsaa fulgte nogen Omordning af Fagene. Adjunct Kühnells Fag og Timer bleve med Ministeriets Samtykke midlertidigen fordeelte saaledes, at Rector paatog sig Latin i 4de, Adjunct Pries's samme Fag i 3die Classe A, og Adjunct Krægh Arithmetik og Regning i 3die Classe, saaledes at begge Afdelinger af denne Classe undervistes samlede i disse Fag fra 1ste Februar af. Religionsunderviisningen i Skolens Classer med Undtagelse af de to nederste overtog Adjunct Taaffe og afgav Lydst i de 4 nederste Classer, hvilket Fag i disse Classer tilligemed Religion i 1ste og 2den tilbeeltes den nye Lærer Cand. Haugsted. — Endnu maa her berøres, at de i forrige Skoleaar constituerede Lærere Cand. theol. Theodor Christian Taaffe og Cand. philol. Daniel Frederik Pries's under 16de Juni s. M. allernaadigst ere blevne be-

stillede til Adjuncter; ligeledes, at Adjunct Faber, der er vendt tilbage nogle Maanedes før den ham forundte Permission udløb, fra 1ste Mai igjen er indtraadt i sin Plads, dog uden at dette har havt nogen Forandring i den sidste Omordning af Fagene og Timerne til Følge. Ministeriet gav nemlig, paa Rectors Indstilling, under 26de April sit Samtykke til, at Underviisningen fremdeles indtil Udgangen af indeværende Skoleaar bestredes paa den ovenomtalte, af Ministeriet under 16de Januar bifaldte Maade, dog saaledes, at Extratimerne, for hvilke ved bemeldte Ministeriets Skrivelse særlig Betaling var indrommet Adjuncterne Kragh og Priess, fra samme Tid besørge des uden Udgift for Skolens Kasse.

Fagene have da været fordeelte saaledes i indeværende Aar:

Rector: Latin og Græsk i VII (16), fra 1ste Febr. af tillige Latin i IV	24	Timer.
Oberlærer Dr. Paludan=Müller: Historie, Geographie og Dansk i VII-V	22	—
Oberlærer Sid: Græsk i VI og V, Fransk i VI-III B.	23	—
Adjunct Kragh: Naturlære i VII, Mathematisk i VII-IV (28), fra 1ste Febr. tillige i III	32	—
Adjunct Silfverberg: Hebraisk i VII, Græsk i IV, Latin i IIIB, Dansk i II og I	30	—
Adjunct Strøm (Faber) Naturhistorie i hele Skolen, Fransk i II, Regning i I	25	—
Adjunct Vogelsang: Historie og Geographie i IV-I, Regning i II	22	—
Adjunct Laaffe: Tydsk i VI-I (23), fra 1ste Februar Tydsk i VI og V og Religion i VII-IIIB	22	—

Adjunct Prieſt: Latin i VI og V, Danſk i IV, IIIAB (24), fra 1ſte Februar tillige Latin IIIA	33	Timer.
Conſtitueret Lærer Haugſted (fra 1ſte Marts):		
Religion i II og I, Lydſt i IV-I	24	—
Fuldmægtig Jaſtrau: Skrivning i IV-I	12	—
Legnelærer Moe: Tegning i IIIA-I	9	—
Krigsſaſſesjør Foversom: Sang i hele Skolen	6	—
Lieutenant v. Pringhen med Aſſiſtenter: Gymnaſtik i hele Skolen	8	—

Følgende Schema viſer, hvormange ugentlige Timer der har været tildeelt hvert Fag i de forſkjellige Classer:

Fagene:	VII	VI	V	IV	IIIA	IIIB	II	I	Summa.
Danſk	3	2	2	2	3	3	5	6	26
Lydſt	-	3	3	3	2	2	5	5	23
Franſk	-	3	3	2 d)	3	3	5	-	19
Latin	9 a)	8	8	8	9	9	-	-	51
Græſk	5	4	5	5	-	-	-	-	19
Hebraiſk	B 3 A 2	-	-	-	-	-	-	-	3 (2)
Religion	B2b)	2	3	3	3	3	3	4	23
Hiſtorie og Geographic	3 c)	5	4	4	4	4	5	5	34
Regn. og Mathematik	5	4	4	4	4 e)	4 e)	4	4	33
Naturhiſtorie	-	3	2	2	2	2	2	3	16
Naturlære	3	-	-	-	-	-	-	-	3
Skrivning	-	-	-	1	2	2	3	4	12
Tegning	-	-	-	-	2 f)	2 f)	2 f)	3	9
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	16 g)
Gymnaſtik	2	2	2	2	2	2	2	2	16 h)

a) Deelt i latinſt Stil 2 Timer. — b) VII A's Diſciple have abſolveret dette Fag i VI. — c) Diſſe Timer anvendes ene til Hiſtorie. — d) Fra 1ſte Februar har Franſk desuden havt een af de latinſke Timer. — e) Diſſe Timer anvendes deels til Arithmetik deels til praktiſk Regning. — f) Heri er indbefattet geometriſk Tegning. — g) Combineret efter Stemmer. — h) To Classer ad Gangen med Undtagelſe af VII.

1) Under 9de October f. A. modtoges følgende Kundskabsbrev fra Ministeriet:

„Da Ministeriet er blevet opmærksomt paa, at Underviisningen i nogle af de lærde Skoler, uanseet den udtrykkelige Bestemmelse i Bekjendtgjørelsen af 13 Mai f. A. § 7, i indværende Skoleaar først har taget sin Begyndelse Mandagen d. 25 August, maa Ministeriet have indstærpet en nøiagtig Esterkommelse af det i hiin Paragraph Forestrebne, saa at Underviisningen uden Undtagelse i samtlige Skoler begyndes d. 23 August, med mindre denne Dag indfalder paa en Søndag.“

Da Odense Cathedralskole hører til de Skoler, hvem den i anførte Circulaire indeholdte Tilretteviisning berører, idet Underviisningen i indværende Skoleaar her først har taget sin Begyndelse Mandagen d. 25de August, maa jeg til vort Forsvar anføre, hvad jeg ogsaa under 25de October har tilladt mig at bemærke for Ministeriet, at vi i at fastsætte denne Begyndelse have handlet bona fide, i den Formening, at vi fulgte Bekjendtgjørelsens § 8, i hvilken under lit. a ved den første Ferie, som omtales, udtrykkeligen bemærkes, at hvis den første Underviisningsdag efter Juleferien vilde falde paa en Lørdag eller Søndag, skal Underviisningen ikke begynde før den paafølgende Mandag. Da der nu ikke synes at være mindre eller mere Grund til denne Bestemmelse ved Juleferien end ved andre Ferier, hvis sidste Dag kan falde paa en Fredag, saa maatte vel hvad der er sagt om den i Paragraphen først omtalte Ferie, antages ogsaa at gjælde om de følgende, hvor lignende Tilfælde finde Sted. En saadan Fortolkning af § 45 i Forordningen af 7de Novbr. 1809, med hvis Form No. 1 og 4 Bekjendtgjørelsen af 13 Mai 1850 lit. a og d aldeles stemmer, har vistnok altid været Praxis i Skolerne. I Marhuus Skoles

Indbydelseskrift for 1851 fremhæves, som en Følge af denne ved Praxis hjemlede Fortolkning, udtryffeligt, at det nye Skoleaar vel begynder d. 23de August, men, „da denne iaar falder paa en Løverdags, vil Læsningen først begynde d. 25 August;“ og i andre Skoler, hvor man har sluttet Ferien d. 22de August, har man dog været i Forlegenhed med Løverdagen, og derfor snart anvendt den til Translocation snart til Indlemmelsesprøven; men ved ingen af disse Handlinger kan vel Underviisningen i det nye Skoleaar egentlig siges at være begyndt. Her er den paaankede Foranstaltning tagen ingenkunde af Magelighed eller bitterlig Vilkaarlighed, men i den Tro at den var løb- lig og fordi det er forbundet med Ulemper at begynde efter en Ferie om Løverdagen i en Skole, hvis færreste Disciple have deres Forældre i Byen. Hvad der er blevet tabt ved denne ene Dag, er paa anden Maade iaar blevet erstattet dels ved at holde Indlemmelsesprøve samme Dag som Censuren efter Hovedexamen, dels ved at instruere Discip- lene inden Skoleaarets Slutning saaledes, at den egentlige Underviisning kunde begynde d. 25de August, medens ellers den første Dag pleier at gaae hen med hvad man i Skole- sproget kalder: „at sætte Skolen i Gang“ og Anskaffelsen af de Bøger, der skulle bruges i Aarets Løb.

---

2) Ministeriets Rundskrivelse af 2den De- cember f. A.:

„Da Bekjendtgjørelsen af 13 Mai 1850 angaaende en Underviisningsplan og Examensbestemmelser ved de lærde Skoler ikke indeholder nærmere Regel for, hvorledes Opgaverne ved de skriftlige Prøver ved de lærde Skolers aarlige Hovedexamen skulle meddeles, og da det er Ministeriet be- kjendt, at der i denne Henseende følges en forskjellig Frem-

gangsmaade ved de forskjellige Skoler, har Ministeriet, i Anledning af en derom fra en Rector indkommet Forespørgsel, fundet det passende herved at udtale, at det anses at være Pligt for Lærerne i de Fag, som ere Gjenstand for skriftlig Prøve, selv at forfatte eller foreslaae Opgaverne for de skriftlige Udarbejdelser i deres respective Fag, saaledes at Opgaverne derefter blive at forelægge Rector, der er berettiget til at gjøre de Forandringer i dem, som han anseer ønskelige eller til endog i fornødent Fald at meddele andre i de indleverede Opgavers Sted."

3) Ministeriets Rundskrivelse af 13de Mai d. A.:

„Da en vis Grad af Stabilitet i Benyttelsen af de engang ved Underviisningen i de lærde Skoler valgte Lære- og Læsebøger, i høiere Grad end hidtil paa nogle Steder har været Tilfældet, ikke blot i oeconomicke Henseende er ønskelig for Disciplene, men ogsaa i pædagogisk Henseende tilraadelig, og da en større Overensstemmelse imellem Skolerne i Valget af Lære- og Læsebøger ligeledes synes ønskelig, saavel med Hensyn til den ikke sjeldne Overgang af Lærere og Disciple fra den ene Skole til den anden, som i Henseende til Controlen med Underviisningens Gang og Standpunkt i samtlige Skoler, har dette Anliggende i sin Heelhed allerede længe været Gjenstand for Ministeriets Opmærksomhed og Overveelse. Navnligen har Ministeriet paatænkt deels at træffe fornøden Foranstaltning til, forinden Tilladelse gives til Indførelse i nogen Skole af hvilken som helst ny Lærebog, at sikke sig et Skjøn af sagkyndige Mænd over de i Forslag bragte nye Bøger, deels efter nærmere Conference med Underviisningsinspecteuren at overdrage nogle kyndige Mænd at foretage en Revision af de allerede i flere eller færre Skoler indførte Lærebøger i et vist Fag,

og at yttre sig om, hvorvidt nogle maatte ansees saalidet hensigtsmæssige, at de bør søges fjernede, samt om hvad de i det Hele med Hensyn til deres Brug maatte finde at bemærke.

Den endelige Ordning af Sagen kræver imidlertid en længere Tids Forberedelser, og navnlig ønskes den foreløbigen gjort til Gjenstand for personlig Forhandling mellem Skolernes Rectorer og Lærere og Underviisningsinspecteuren ved dennes forestaaende Besøg af Skolerne.

Ministeriet skal derfor her indskrænke sig til den forestaaende almindelige og foreløbige Meddelelse, idet man forbeholder sig i sin Tid at meddele de Bestemmelser, som ville blive endeligen vedtagne.

Ikun i Henseende til et Punkt, nemlig den ved Forordn. af 7 November 1809 § 42 foreskrevne Tid for Indsendelsen til Ministeriets Approbation af Forslag om nye Læres og Læsebøgers Indførelse i det næstkommende Skoleaar, vil Ministeriet have fastsat den forandrede Regel, at disse Forslag for Fremtiden og allerede for indseerende Aar blive at indsende inden Udgangen af hvert Aars Mai Maaned, og i Overensstemmelse hermed anmodes Hr. Professorens tjenstlige om at iagttage det Fornødne."

5. De i Skoleaaret gennemgaaede Pensn.

I Aarets Løb er i de forskjellige Fag læst Følgende:

Dansk.

I Klasse. Oplæsning og Fortælling er øvet ved Gjenemlæsning af de fleste prosaiske Stykker af Børgens og Rungs Læsebog, 2det Curfus. Af Bøjesens danske Sproglære ere Hovedreglerne lærte, og de vigtigste Anmærk-

ninger efterhaanden medtagne; det Lærte er indøvet ved Analyse af Læsebogen. Stiløvelserne have bestaaet i Dictat. Af Krossings poetiske Læsebog ere flere Smaadigte lærte udenad. — II Klasse. Det Meste af Mølbachs Læsebog er anvendt til Dplæsning og Fortælling; ved Analyse ere Grammatikens Regler indøvede. Bojesens Sproglære er læst, med Forbigaaelse af nogle faa Anmærkninger. Stiløvelserne have bestaaet afberlende af Dictat og Oversættelse af den sidste Lectie i Tydsk; Interpunctionslæren er indøvet. Af Krossings poetiske Læsebog ere adskillige Digte lærte udenad. — III Klasse BA. Læse- og Analyseøvelser efter Holsts prosaiske Læsebog. Bojesens Sproglære er oftere gennemgaaet og navnlig er Læren om Sætninger indøvet under Læsningen. Flere Digte ere lærte udenad efter Krossings poetiske Læsebog. Stiløvelser ere deels foretagne efter Borgens Veiledning (1-13 Lektion), deels have de bestaaet i Gjengivelse af et forelæst passende Stykke. — IV Klasse. Læse- og Analyseøvelser efter Holsts prosaiske og poetiske Læsebøger. Grammatikeren er repeteret. Ved de skriftlige Arbejder er 14-22de Lektion af Borgens Veiledning gennemgaaet; desuden er der givet Opgaver af fortællende og beskrivende Art til friere Besvarelse. — V Klasse. Mølbachs Skildringer af Fædrelandets Historie og Holsts poetiske Læsebog ere benyttede til Læse- og Analyseøvelser. Borgens Veiledning er gennemgaaet fra den 22de til den 34de Lektion, ledsaget med mundtlige og skriftlige Øvelser. Tre til fire skriftlige Arbejder om Maanedens. — VI Klasse. Mynsters Betragtninger ere benyttede til Øvelse i Læsning, samlet Overblik og Gjengivelse af det Læste, saavel som til Dpløsning af vanskeligere Sætningsforbindelser, Forklaring af figurlige Udtryk m.m. Desuden er læst N. M. Peters-

sens Bearbejdelse af islandste Sagaer. Af Mølbachs Anthologie ere flere Stykker især i 4de Binds 2det Afsnit gennemgaaede. Tre til fire skriftlige Arbejder i de Maaneder, hvori ingen af de større Frier eller Examina faldt. — VII Klasse. Thortsens Litteraturhistorie er gennemgaaet paa Skolen og oplyst deels ved Prover af ældre Bærker, deels ved at gjøre Disciplene bekendte med Samlinger, Udgaver, litteraire Hjælpemidler i Skolens Bibliothek. Desuden er læst første og sjerde Bog af Holbergs Peder Paars, Ewalds Balders Død, Dehlenschlägers Baulaunders Saga og St. Hansastens Spil. Tre til fire skriftlige Arbejder om Maaneden deels hjemme, deels paa Skolen.

Lydsk.

I Klasse. Af Rungs Læsebog for de lavere Classer er læst omtrent 70 Sider; af Hjorts mindre Grammatik: Substantivernes, Adjectivernes og Pronominernes Declination, de regelmæssige Verber samt Præpositionerne. Gengang om Ugen Dictat. — II Klasse. Af Rungs Læsebog omtrent 100 Sider. Hele Hjorts mindre Grammatik er læst. Til mundtlig Stil, to Gange om Ugen, er benyttet Wollers Materialier. — III Klasse B. Hjorts prosaiske Læsebog S. 1=49 og 134=145. Af Sammes større Grammatik det Vigtigste af Formlæren. — III Klasse A. Hjorts Læsebog S. 96=155 og S. 164=172. Hele Formlæren af Hjorts større Grammatik. — IV Klasse. Hjorts Læsebog S. 194=262. Formlæren af Sammes Grammatik er læst og det Vigtigste af Syntaxen er indøvet mundtlig. Gengang om Ugen Stil, skifteviis skriftlig og mundtlig, efter Grønbergs Stiløvelser. — V Klasse. Hjorts prosaiske Læsebog S. 358=411, 520=36, 558=74.

584-93, den poetiske Deel S. 84-109, 164-171. Sammes Grammatik er heelt gjennemlæst og repeteret. 4 Stile maanedlig, hvoraf de to ere skrevne hjemme, de to paa Skolen. I det Mindste et Par maanedlige Timer ere anvendte til mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Tydsk; til begge Arter af Dvelfer er Lorenzens Stilebog benyttet. — VI Klasse. Hjorts profaiske Læsebog S. 412-71 og 520-36; af den poetiske Deel ere udvalgte Digte af de to sidste Afsnit læste. Schillers Wallensteins Tod. Hele Grammatiken er repeteret. Det Vigtigste af den nyere tydske Litteraturs Historie er gennemgaact efter Abrahams's nylig udfomne Omrids (fra S. 63), dog med Forbigaaelse af en stor Mængde mindre betydende Forfattere og Specialiteter. Stil 4 Gange maanedlig, skreven deels paa Skolen deels hjemme. Mundtlig Oversættelse 2 til 3 Gange om Maanedn; Lorenzens Stilebog og de første Partier af Abrahams's Litteraturhistorie ere benyttede til Opgaver.

Fransk.

II Klasse. Dvelfe i Oplæsning i Borrings Manuel des enfants; af samme Bog oversat til fables (S. 81). Af Abrahams's franske Sproglære et Udvalg af Formlæren. Mundtlige Dvelfer efter Lassens Opgaver 1ste Afsnit til No. 28. — III Klasse B. Lassens Læsebog for Skolernes lavere Classer S. 1-50 og 98-108; af Sammes Opgaver 1ste Afsnit er mundtlig oversat fra No. 26-44. Af Grammatikens Formlære er læst det Vigtigste, dog med Forbigaaelse af enkelte Stykker og endeel Detail, ligesom ogsaa Rjønslæren er gennemgaact efter et trykt Tillæg. — III Klasse A. Lassens Læsebog S. 1-50 og 71-88; af Opgaverne er mundtlig oversat No. 42-76. Grammatiken ligesom i IIB, dog saaledes, at de uregelmæssige Verber

fuldstændigere have kunnet indøves. — IV Klasse. Læs-
sens Læsebog S. 50-94 og Borrings études litt. (5te
Udg.) S. 1-20, 105-133, 173-191, 384-394. Af Gramma-
tiken ere de uregelmæssige Verber læste og indøvede og Form-
læren repeteret; af Syntaxen ere kun enkelte Regler med-
tagne under Læsningen. — V Klasse. Borrings études
(4de Udg.) S. 1-10, 105-133, 167-171, 182-186, 227-230,
239-276, 283-330. Formlæren repeteret; af Syntaxen Læ-
ren om Artiklen, Tidernes Brug, Subjonctif, Participierne
og Nægtelserne. Til Extemporallæsning er brugt Voltaire
Charles XII. — VI Klasse. Borrings études S. 20-62,
148-167, 192-197, 266-284, 309-333, 336-342, 348-384,
406-408; mere cursorisk er desuden læst Colomba af Méri-
mée og de mindre Fortællinger Mateo Falcone og Avent.
de Narcisse Gelin. Til Extemporallæsning er brugt Char-
les XII og Michelet hist. romaine. Af Grammatikens læst
Tillæggene til Syntaxen fra § 377 til Slutningen, og de
vigtigste Afsnit repeterede.

Latin.

III Klasse B. Silfverbergs Læsebog til 2det Cur-
sus No. 53. Af Madvigs Grammatik er læst det for
denne Klasse Bestemte af Bøiningslæren og af Syntaxen
til 5te Capitel. Mundtlig Stiil tre Gange om Ugen efter
dicerede Exempler, der ere indrettede efter det i Læsebogen
Gjennemgaaede. — III Klasse A. Silfverbergs Læse-
bog til 2det Curfus No. 90. Af Grammatikens Bøiningss-
lære er læst det Samme som i B og af Ordboiningslæren
til 7de Capitel efter det for denne Klasse bestemte Udvalg.
Stiil tre Gange ugentlig efter dicerede Exempler. — IV
Klasse. Silfverbergs Læsebog 4de Afsnit af 2det
Curfus; Cæsar de bello Gallico 3die og 4de Bog. Gram-

matiken er gennemgaaet i det for denne Klasse bestemte Omfang. To Stile ere skrevne om Ugen efter dicterede Opgaver, den ene hjemme, den anden paa Skolen. — V Klasse. Cicero's Tale p. Sext. Roscio Amer. og pro Archia poeta; Sallust's Catilina. Af Ovid's Forbandler er efter Feldbausch's Udvalg læst: Phaeton, Pentheus og Minyerinderne. Grammatiken er repeteret og de for denne Klasse bestemte nye Partier medtagne. To Stile om Ugen, een hjemme og een paa Skolen, hvortil Jagerslevs Materialier (Ny Samling) ere blevne benyttede. — VI Klasse. Cicero's Tusculanæ disputationes 1ste Bog, Livius 1ste og 2den Bog, Virgils Æneide 2den og 3die Bog. Af Grammatiken er Syntaren repeteret og derved medtaget Meget, som ikke var læst i de foregaaende Classer. Et Afsnit af de romerske Antiquiteter er læst i Sammenhæng efter Bojesen. To Stile ere skrevne om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen, hvortil er benyttet Henrichsens Materialier 1ste Hefte; to Versjoner hver Maaned efter Sammes Opgaver. — VII Klasse. Horats's Breve 1ste Bog samt det Udvalg af Catullus, som findes i Mabbigs carmina selecta; Tacitus's Annaler 3die og 4de Bog, Cicero's Cato maior. Til extemporal Læsning to Gange om Ugen er benyttet Cicero's Breve, Sallust, Justinus, Suetonius, Curtius, Quintilian og Plinius. Den romerske Litteraturs Historie er gennemgaaet efter Tregders Haandbog. To Stile ere skrevne ugentlig, den ene hjemme den anden paa Skolen, efter Henrichsens Opgaver 1ste (B) og 3die (A) Samling; ligeledes er een eller to Versjoner maanedlig skrevne hjemme; een Time om Ugen er i Almindelighed anvendt til mundtlig Stiil eller til at udarbejde en Version paa Skolen.

Græsk.

IV Klasse. Af Tregders Formlære er læst det vigtigste af Lyblæren og Bøiningslæren, med Forbigaaelse af de fleste Anmærkninger. Af Lunds Læsebog er læst fra Begyndelsen til S. 23 No. 9 tilligemed de tilsvarende danske Exempler. — V Klasse. Xenophons Anabasis 1ste Bog og de 3 første Capitler af 2den Bog. Hoveddelene af Formlæren, forsaavidt den angaaer den almindelige Sprogform, ere gjennemgaaede, de for denne Klasse bestemte nye Partier medtagne, det Øvrige repeteret. — VI Klasse. Homers Odyssee 1ste og 2den Bog, Herodot 7de Bog indtil Cap. 138. Formlæren er, med Undtagelse af Enkeltheder navnlig Orddannelseslæren, repeteret saaledes, at hvad tidligere var forbigaaet, er medtaget. — VII Klasse. Euripides's Hekabe, Tregders Anthologie med Undtagelse af Idyllerne og Brudstykkerne af den dramatiske Poesie; Xenophons Memorabilia 1ste og 2den Bog, Plato's Euthyphron. Det yngre Parti har desuden læst de to første Bøger af Odysseen. Den græske Litteraturs Historie er gjennemgaaet efter Tregders Haandbog og under Læsningen af Forfatterne er en stor Deel af Mythologien og de græske Antiquiteter medtagne. Madvigs Syntaxis er for den største Deel repeteret.

Hebraisk.

VII Klasse. Jngste Afdeling: Genesis til 10de Capitel. Af Whittes Grammatik er Formlæren læst. — Ældste Afdeling: Genesis fra 28de Capitel til Enden og hele Bogen repeteret. Desuden er læst Joel og Zephania. Whittes Formlære repeteret.

Religion.

I Klasse. Balles Lærebog 1ste og 2det Capitel. Af Herslebs mindre Bibelhistorie det N. Testaments Hi-

storie. Enkelte Psalmer ere lærte udenad. Jævnlig Bibel- læsning. — II Klasse. Balles Lærebog de 3 første Capitler. Af Herslebs større Bibelhistorie det G. Testaments Historie indtil 4de Periode. Endeel Psalmer ere lærte udenad. Bibellæsning. — III Klasse B. Balles Lærebog 4de, 5te og 7de Capitel. Herslebs Bibelhistorie S. 92=124 og 160=177. — III Klasse A. Balles Lærebog 6te og 7de Capitel. Herslebs Bibelhistorie S. 92=124 og 160=187. I begge Afdelinger af 3die Klasse ere endeel Psalmer lærte udenad samt en Deel af Lucas's Evangelium gjennemlæst. — IV Klasse. Gads Lærebog S. 39=70. Herslebs Bibelhistorie S. 177=233. — V Klasse. Gads Lærebog S. 79=116. Herslebs Bibelhistorie S. 217=274 og S. 124=147. — VI Klasse. Gads Lærebog S. 109=136. Herslebs Bibelhistorie er repeteret. — VII Klasse B. Fogtmanns Lærebog 2det og 4de Capitel. Af det græske N. T. er læst Marci Evangelium.

Historie.

I Klasse. Af Bohr's Lærebog i den gamle Historie er læst de biographiske Skildringer (hvad der er trykt med spærret Skrift). — II Klasse. Den samme Lærebog indtil Enden, men saaledes, at Alt er medtaget. — III Klasse B. Af Bohr's Lærebog i den gamle Historie er læst den romerske Keisertid; af Middelalderens Historie (2den Udg.) indtil S. 105. — III Klasse A. Bohr's Lærebog i Middelalderens Historie (1ste Udg.) indtil S. 116. — IV Klasse. Af samme Lærebog den sidste Part (fra S. 92); af Lærebogen i den nyere Historie indtil S. 87. — V Klasse. Den nyere Historie efter Bohr indtil S. 140. — VI Klasse. Den nyere Historie efter samme Lærebog fra S. 148 til den fragmentariske Fremstilling af den nyeste Tid.

— VII Klasse. Hele Classen har repeteret Danmarks Historie efter Suhm, den almindelige Historie efter Estrup indtil Reformationen; derfra har den ældre Afdeling fortsat Repetitionen indtil den nyeste Tid efter samme Bog, den yngre læst og repeteret indtil S. 402.

Geographie.

I Klasse. Af Jagerslevs mindre Lærebog Europa til Italien. — II Klasse. Af samme Lærebog Slutningen af Europa fra Italien samt de øvrige Verdensdele. — III Klasse BA. Velschovs Geographie, Europa til det brittiske Rige. — IV Klasse. Samme Lærebog, fra Kongeriget Nederlandene til Asien. — V Klasse. Efter samme Bog Asien, Afrika, Amerika og Australien. — VI Klasse. Repeteret hele Geographien efter samme Lærebog.

Mathematik og Regning.

I og II Klasse. Øvelse i praktisk Regning efter Mundts Regnebog. — III B og A. Steens elementaire Mathematik indtil Enden. Ved Regneunderviisningen ere fornemmelig Steens mathematiske Opgaver for det indledende Cursus blevne benyttede. — IV Klasse. Steens rene Mathematik 1=44; Doppermanns Geometrie 1=168, Dpg. I-IV. — V Klasse. Steens rene Mathematik 41=44, 75=105; Doppermanns Geom. fra 169 til 2den Bog, Dpg. I-VIII. — VI Klasse. Steens rene Mathematik 55=66, 67=74, 106=149; Doppermanns Geom. 2den Bog, Dpg. I-VI. — VII Klasse B. Steens rene Mathematik II, 1=47; III, 1=5, 17=27; Tillæg I, II. Ramus's Trigonometrie; Doppermanns Geom. repeteret fra § 13 til Enden. — VII Klasse A. Mundts Stereometrie; Steens mathematiske Geographie med dicterede Tillæg. Repeteret det hele mathematiske Cursus. Hver af

Classens Afdelinger har i een eller 2 Timer ugentlig høvt skriftlige Øvelser; 2 Opgaver hjemme om Ugen.

Naturhistorie.

I Klasse. Pattedyrene og Fuglene efter Strøms naturhistoriske Læsebog. — II Klasse. Krybdyrene og Fiskene efter samme Bog. — III Klasse B og A. Menneſket, Pattedyrene og Fuglene efter Dreiers og Bramsens Lærebog; B. tillige Krybdyrene. — IV Klasse Leddyrene og Krybdyrene. — V Klasse. Leddyrene; Slutningen af Indledningen til Mantel læren og dennes beskribende Deel til Spidsspirerne. — VI Klasse. Af Mantel læren læst Spidsspirerne og Cellespirerne; repeteret en Deel af Zoologien.

Naturlære.

VII Klasse B. Ørstedes mekaniske Physik til § 196; Silfverbergs kemiske Physik. — VII Klasse A. Ørstedes mekaniske Physik fra § 215 til Enden; repeteret det foregaaende.

4. Disciplene.

Med Udgangen af forrige Skoleaar var Disciplenes Antal 107, hvoraf fire dimitteredes til Universitetet og fem forløbe Skolen inden det nye Skoleaars Begyndelse. Efter Indlemmelsesprøven optoges 10 nye Disciple og senere endnu een. Derimod ere hidtil (Begyndelse af Juni) i Løbet af dette Skoleaar udmeldte fem, nemlig 3 af IV, 1 af III og 1 af II Cl. Skolen bestaaer for nærværende Tid af 104 Disciple, fordeelte paa 7 Classer, hvoraf to have tvende Afdelinger, i efterfølgende Orden: (De, hvis fuldstændige Navne og Fædres Navne ere angivne, ere de sidst indkomne).

VII Classe A.: 1. A. F. S. Scholten. 2. P. A. C. Simonfen. 3. Chr. P. A. Drejer. 4. N. L. Balslev. 5. G. F. Wandall. 6. F. H. Chr. Weeke. 7. J. L. Bang. 8. N. J. Møller. VII B.: 9. J. Fr. u. Damm. 10. D. Pingel. 11. F. B. Baadsgaard. 12. T. F. C. Drejer. 13. F. A. Friis. 14. Chr. G. A. Selmer. 15. J. F. Warberg. 16. F. B. Scholten. 17. Chr. Hansen.

VI Classe: 1. H. P. E. Langkilde. 2. J. F. M. Rahlff. 3. S. M. Hansen. 4. Christp. Glerup. 5. P. A. Chr. Heiberg. 6. N. Clausen. 7. H. Chr. D. Müller. 8. J. Paludan=Müller. 9. H. C. Chr. Lassen. 10. J. C. B. Friis. 11. E. Scholten.

V Classe: 1. N. Chr. M. Bredsdorff. 2. H. E. Høst. 3. C. Chr. Rasmussen. 4. S. Poulsen. 5. H. A. Barfod. 6. H. B. Rjær. 7. L. Fønfs. 8. C. F. E. Jørgensen. 9. H. P. Borchsenius. 10. F. S. Jensen. 11. J. H. Henriksen. 12. N. Jacobsen. 13. B. G. Cohen. 14. Chr. E. Fløittrup.

IV Classe: 1. P. N. Damm. 2. G. P. J. Heiberg. 3. H. M. E. Cloos. 4. H. Th. Jørgensen. 5. P. J. Frydendahl. 6. B. Fønfs. 7. H. E. Meyling. 8. S. M. Andresen. 9. F. E. Langkilde. 10. M. Brandt. 11. E. J. H. Hansen. 12. Peter Rudolph Wolf (Pleiesøn af Provst Colding i Odense). 13. Chr. F. S. Petersen. 14. P. E. Weeke. 15. J. C. Jensen. 16. F. B. F. Dentler. 17. L. P. Bøving. 18. Chr. A. Schönheyder. 19. U. A. Schmidt. 20. R. F. Suel.

III Classe A.: 1. J. N. L. Drejer. 2. M. B. Storch. 3. Ol. A. Ipsen. 4. P. Cl. Larsen. 5.

S. F. Helm=Petersen. 6. H. B. Larsen. 7. J. E. F. P. Sviger. 8. F. E. Esbensen. 9. L. P. Chr. Fabricius. III B.: 10. Chr. F. Storch. 11. F. L. Glerup. 12. A. Christoph. Barberg. 13. J. Borchsenius. 14. F. B. Bülow. 15. A. E. Abel. 16. J. Th. Glerup. 17. S. Chr. Barfod. 18. J. M. Friis. 19. M. G. E. Lausen. 20. J. P. J. L. H. N. Sid.

II Klasse: 1. L. P. M. Chr. Wittrup. 2. G. Jørgensen. 3. Jens Frederik Balslev (Pastor Balslev i Haarslev.) 4. J. A. H. May. 5. E. J. B. Kragh. 6. B. Møller. 7. E. F. Hansen. 8. A. Pingel. 9. J. B. S. Ullum. 10. Knud Frederik Leth (afd. Proprietair Leth til Klarskov). 11. P. F. Esbensen. 12. Carl Frederik Sophus Wilhelm Juel=Brockdorff (Baron J. Brockdorff til Hindemae.) 13. Gustav Emil Falbe Hansen (Skolekasferer, Procurator Hansen i Odense).

I Klasse: 1. Leopold August Damm (afd. Skovrider Damm paa Gyldesteen). 2. Henrik Jørgen Christian Secher Dreyer (Pastor Dreyer i Bovling ved Lemvig). 3. Niels Hofman (Bang) (Pastor Hofman (Bang) i Lunde). 4. Gorm Alberg Christensen (Typograph Christensen i Odense). 5. J. H. Fr. Jørgensen. 6. Mathias Frederik Teisen. (Kjebmand Teisen i Odense). 7. Vigand Andreas Falbe Hansen (Broder til No. 7 og 13 i II Cl.). 8. A. E. Chr. Janzen. 9. Chr. E. F. Henriksen.

B. Stipendier og Legater.

Ved Ministeriets Resolution af 27de September f. A. ere Beneficierne i Skoleaaret 1851=52 fordeelte saaledes:

1. Høieste Stipendium 50 Rbd.: G. F. Wandall, P. A. C. Simonsen, N. Møller, J. F. U. Damm, C. G. A. Selmer, Chr. Gleerup, S. M. Hansen.

2. Mellemste Stipendium 35 Rbd.: C. P. A. Drejer, J. L. Bang, H. C. C. Lassen, H. E. Høst, S. Poulsen, B. G. Cohen, J. L. Gleerup.

3. Laveste Stipendium 20 Rbd.: J. F. Warberg, P. A. C. Heiberg, J. C. V. Friis, H. Th. Jørgensen, P. N. Damm, H. C. Meyling, J. Th. Gleerup.

Alle disse Stipendier ere blevne oplagte.

4. Fri Undervisning: N. L. Balslev, Th. F. C. Drejer, H. E. Rjær, N. Jacobsen, G. P. J. Heiberg, M. B. S. Storch, N. Chr. Warberg, F. B. Bülow, B. Møller, E. F. Hansen, J. A. H. May, J. P. M. Wittrup, N. Chr. M. Bredsdorff, samt, som extraordinaire Gratister: J. Paludan-Müller, J. H. Henriksen, L. Sid og C. E. F. Henriksen.

De to Stolen tillagte Portioner af det Moltkeste Legat, hver paa 40 Rbd., oppebares af Disciplene Christopher Gleerup og G. F. Wandall.

Det Baggerste Præmielegat tildeelttes ved Censuren efter Hovedexamen Disciplene Christp. Gleerup og S. M. Hansen af 6te Cl., H. E. Høst af 5te Cl. og H. Th. Jørgensen af 4de Classe.

Det større Baggerste Legat for Dimisfi tildeeltes Dimittenderne J. Chr. Dreyer og J. G. N. Winther. Af Frøken Ernsts Legat for Dimisfi blebe de tvende større Portioner (78 $\frac{1}{2}$ Rbd. hver) tillagte Chr. P. Christensen Schmidt og N. J. B. Müller.

Ministeriets Rundskrivelse af 29 Mai 1852.
 „Ministeriet skal herved tjenstlig tilstille Hr. Professorens et Exemplar af Loven af 14 April d. A. om Ordningen af de oeconomiske Forhold ved Nedlæggelsen af Slagelse lærde Skole og om Rønne lærde Skoles Overgang til en høiere Realskole, af hvis §§ 5 og 9 behageligen vil erfares, deels at der er tilsagt de umiddelbart fra Slagelse nedlagte Skole til andre Skoler overgaaende Disciple samme frie Underviisning og Stipendier, som i bemeldte Skole for næste Skoleaar vilde være bleve dem tillagte, og derhos givet samme Disciple og overhovedet skolesøgende Disciple i andre lærde Skoler fra Slagelse By og Omegn Udfigt til særlige Understøttelser fra 30 til 60 Rbd. aarlig i de nærmest paafølgende 5 Aar efter Skolens Nedlæggelse, deels at Sønner af Forældre, der ere bosatte paa Bornholm eller Fæstningen Christiansø, naar de optages som studerende Disciple i lærde Skoler udenfor disse Der, er tillagt fra deres Indtrædelse i Skolen som extraordinaire Gratister fri Underviisning med samme Afgang til Stipendier, som Disciple fra Grønland og Færøerne have ifølge Kongelig Resolution af 11 Februar 1848 (optaget i H. P. Selmers Supplement til Universitetets Aarbøger for 1848 S. 10), og at Disciple, der paa Grund af Forandringen med Rønne lærde Skole umiddelbart gaae over til andre lærde Skoler udenfor Den, i disse tillægges samme Stipendier, som i

det næste Skoleaar vilde være blevne dem tillagte i sidstnævnte Skole.

Overeensstemmende med disse Lovens Bestemmelser anmoder Ministeriet Hr. Professorens tjenstlig om at iagttage det Fornødne ved Affattelsen og Indsendelsen til Ministeriet af de fremtidige Forslag til Fordelingen af Beneficierne ved Odense Cathedralsskole, idet man bemærker, at den Disciple, der umiddelbart overgaae fra Slagelse Skole til andre Skoler, tilstaaede fric Underviisning vil kunne tillægges disse som extraordinaire Gratister, og specielt tilføier, at Forslag til de ved Lovens § 5 in fine hjemlede extraordinaire Understøttelsesportioner vil være at gjøre i Forbindelse med det aarlige almindelige Beneficieforslag for Skolen."

---

6. Udtog af Skolens Regnskab for Finants- aaret 1851-52.

Indtægt.

	Rbd.	St.
1. Beholdning efter forrige Aars Regnskab	354	13 $\frac{1}{2}$
2. Indkomne Restancer fra foregaaende Aar	305	58
3. Renter af Skolens Formue	1224	30
4. Forbogsindtægter i Korn og Penge:		
A. Bøndergods	251	81
B. Tiender	5921	4 $\frac{1}{2}$
C. Degnepensioner	14	94
D. Jordskyld	26	32
5. Indtægter af Kirker og Præstekald . .	349	79
6. Skolecontingenter (Skolepenge, Pys- og Brændepenge, Indskrivningspenge, Testi- monier samt Refusion fra Stipendieover- studs-fonden)	3130	80
7. Forskjellige ubestemte og extraordinaire Indtægter	304	48
8. Indbetalte Capitaler	660	90
9. Indbetalte Gagesforstud	168	72
10. Krigsskat af Skolens Embedsmænd . .	155	18 $\frac{1}{2}$
11. Indtægter efter Decisionsposter . . .	48	52 $\frac{1}{2}$
12. Tilstud fra den almindelige Skolefond .	2856	80
<hr/>		
Summa Indtægt	15,773	65
Udgifter	14,883	95
<hr/>		
Beholdning	889	66

Udgift.

	Rbb.	St.
1. Gager til samtlige faste og const. Lærere	8708	32
2. Betaling til Timelærere	862	72
3. Godtgjørelse til faste Lærere for Extratimer	167	18
4. Pensioner	866	64
5. Regnskabsføringen	220	—
6. A. Skatter	698	46 ¹ / ₂
B. Afgifter	80	52
7. A. Til Skolens Bibliothek	191	12
B. Bibliothekarens Løn	50	—
8. Til de naturvidenskabelige Samlinger .	96	78
9. Bygningernes Vedligeholdelse	250	36
10. Inventariets Vedligeholdelse samt Gym- nastikapparater	93	60
11. Brændselsfornødenheder	399	80
12. Belysningsfornødenheder	99	34
13. Udgifter i Anledning af Asum Kirke .	44	80
14. Forskjellige løbende og tilfældige Udgifter:		
A. Skoleopvartning	100	—
B. Reengjøring	71	71
C. Porto, Protokoller, Skrivemateria- lier o. s. v.	141	78
D. Programmer og Skolehøitideligheder	114	8
E. Andre Udgifter	25	—
15. Extraordinaire Udgifter	31	48
16. Udsatte Capitaler	660	90
17. Udestaaende Restancer	109	6
18. Krigsskat	777	69 ¹ / ₂
19. Udgifter ifølge Decisionsposter . . .	22	20

Summa Udgift 14,883 95

7. Forøgelse af Underviisningsapparater.

Den fysiske Samling er bleven forøget med en electromagnetisk Rotationsmaskine, en Vægt og fire forskellige Thermometre.

Den naturhistoriske Samling har i Løbet af dette Skoleaar modtaget fra Universitetets zoologiske Museum følgende Gjenstande:

A. Udstoppede: *Vespertilio discolor* og tre Exemplarer af Kolibrier.

B. Skeletter og Cranier: Skeletter af en *Flaggermus* fra Brasilien, en Rat, en Høg, to *Firbeen* (*Agama colonorum* og en *Ignana*) og en Torff. — Cranier af Grindehvalen (*Delphinus globiceps*), Hugormen, (*Vipera berus*), en *Trigonocephalus* (halvt, med indtørret Giftfjer-tel) og en *Trigla*.

C. Tørrede: 2 Naresødder af *Sula alba*, de yderste Led af Klapperflangens Hale, og en Række Bryozover af Slægterne *Flustra*, *Eschara*, *Cellepora*, *Salicornaria*, *Myriopora* og *Retepora*.

D. I Spiritus: a. Krybdyr: en Gekko (*Hemidactylus*). b. Fiske af Slægterne *Chironectes*, *Raia* og *Petromyzon*. c. Krebsdyr: 1. *Decapoda*: *Squilla stylifera*, *Gelasimus Maracoanni*, Larver af *Hyas araneus* og en *Pagurus*.

2. *Stomatopoda*: *Gonodactylus chiragra* og Arter af Slægterne *Leucifer*, *Thysanopus*, *Alima*, *Erichthus* og *Phyllosoma*.

3. *Amphipoda*: *Gammarus locusta* og *Sabini*, *Lysianassa lagena* og en *Hyperia*.

4. *Isopoda* af Slægterne *Aega* og *Idothea*.

5. *Læmodipoda*: *Caprella septentrionalis*.

6. Entomostraca: Branchipus paludosus, en Daphnea og en Cetoehilus.

d. Ledorme: en Lepidonote.

e. Bløddyr og Straaledyr: Arter af Hyalæa, Glaneus, Salpa, Pyrosoma, Cellularia, Vellella og Nigritina; en Arm af Ophiura.

8. Bibliotheket.

Skolens Bibliothek er siden sidste Programs Udgivelse blevet forøget med følgende Skrifter (de af Ministeriet sendte ere betegnede med †, Privates Gaver med *).

† Aktstykker til Nordens Historie i Greveleidens Tid. Ved Fyens Stifts literære Selskab. H. 1, 2. Odense 1851.

† L. Algreen-Ussing, Kongl. Reskripter og Resolutioner f. Aaret 1841. Ny Række, Kbhvn. 1851; 1842-43. Kbhvn. 1852.

— Love og Anordninger f. Aaret 1851. Kbhvn. 1852.

† Anekdoten u. Charakterzüge aus dem Leben Friedrich des Zweiten. Berlin 1786.

* Antiquarisk Tidsskrift, udg. af det nord. Oldskriftselskab 1849-1851. H. 1.

Francisci Baconis opera omnia. Lipsiæ 1694.

† L. A. Becker, Orion, Historisk Kvartalskrift. B. 2. S. 2. Kbhvn. 1851.

† Bekjendtgjørelse angaaende en Deling af den lægevidenskabelige Embedsexamen ved Kbhvns Universitet. Kbhvn. 1851.

† Th. Bergh u. J. Cæsar, Zeitschrift f. d. Alterthumswissenschaft. Jahrg. 9, H. 3-6, Jahrg. 10, H. 1-2. Cassel 1851, Wetzlar 1852.

† M. F. Bergsøe, den danske Stats Statistik, B. 4, S. 3. Kbhvn. 1851.

† S. Bierregaard, Om Digtearterne. Efter Dietrichs Poetif. Fredericia 1851.

Olai Borrichii diatriba de causis diversitatis linguarum. Quedlinburgi 1704.

† Th. S. Ersted, Ualmindeligt Forfatter-Lexicon S. 13 (B. 3, S. 3). Kbhvn. 1851.

* Johannes Ewalds samtlige Skrifter, udgivne med Understøttelse af Samf. f. d. danske Litteraturs Fremme D. 3, 4. Kbhvn. 1851.

- † Examen Artium extraordinarium i December 1851.
- † Forelæsninger og Øvelser ved Kbhvns Universitet og den polyt. Læreanstalt fra 1 Nov. 1851-29 Febr. 1852.
- † Forelæsninger og Øvelser ved Kbhvns Universitet og den polyt. Læreanstalt fra 1 Marts til 9 Juni 1852.
- Die Fortschritte der Physik im Jahre 1847. Dargestellt v. d. physikalischen Gesellschaft zu Berlin Jahrg. III, Abth. I. 1849, II, 1850. Berlin 1850.
- Fragmenta Hostlangæ et Thorsdrupæ, ethnicorum a seculo IX et X carminum, ed. Sk. Th. Thorlacius. Havniæ 1801.
- Steen Friis, Roskilde Domkirke. H. 1. Kbhvn. 1851.
- Gersdorff, Leipziger Repertorium d. deutschen u. ausländ. Literatur. Jahrg. IX, B. 2, H. 1-6; B. 3, H. 1-6; B. 4, H. 1-6; Jahrg. X. B. 1, H. 1-6; B. 2, H. 1, 2. Leipzig 1851, 52.
- Goethe's sämmtliche Werke in 30 Bänden. B. 15-30 (med et Hefte Cartons u. Verbesserungen). Stuttg. u. Tübingen 1851.
- N. F. S. Grundtvig, Biowulfs Drapa. Et Gethist Heltedigt fra forrige Aar = Tusinde, af Angel = Saxisl paa danske Niim. Kbhvn. 1820.
- * Th. Phil. von der Hagen, Beschreibung der Kalkbrücke bei Audersdorf, der Stadt Neustadt = Eberöwalde u. d. Finow Kanals. Berlin 1785.
- * Hempelste Bogtrykkeries Skriftprøver 1851.
- E. Hermann, Geschichte des russischen Staates. B. 4. Hamb. 1849.
- * P. Hjort, den tydske Sproglære for Danstalande, 5te Udgave. Kbhvn. 1851.
- Hovedberetning om den Kgl. Nord. Oldskrifts = Selskabs Tilstand, Arbejder og Forhandlinger i Aarene 1825-27. Kbhvn. 1828.
- Ulrici de Hutten Opera T. 1, ed. Wagenseil. Lipsiæ 1783.
- Jahrbücher des Vereins für mecklenburgische Geschichte u. Alterthumskunde. Jahrg. 1-12. Schwerin 1836-47.
- H. N. A. Jensen, Versuch einer kirchlichen Statistik des Herzogthums Schleswig. Lief. 1-4. Hlensburg 1840-42.
- Instruction f. Aufgrabungen vorchristlicher Grabdenkmäler in Mecklenburg. Schwerin 1837.
- N. Kjærhølling, Ornithologia Danica, II. 2. 3. Kbhvn. 1851.
- — — — — Danmarks Fugle, II. 13-15. Kbhvn. 1851.
- Konkordatet mellem den franske Regjering og Pave Pius VII. Paa Dansk af J. K. Høst. Kbhvn. 1802.
- Kormaks Saga, sive Kormaki Oegmundi filii vitæ. Hafniæ 1832.
- Kristni Saga, sive historia religionis christianæ in Islandiam inductæ. Hafniæ 1773.

- C. H. Kruse, *Chronicon Nortmannorum, Variago-Russorum nec non Danorum, Sveonum, Norvegorum inde ab anno DCCLXXVII usque ad annum DCCCLXXIX.* Hamburgi et Gothæ 1851.
- † Lister over Examen artium og over anden Examen i Aaret 1851.
- J. F. v. Lundblad, *Geschichte des Königs Carl Gustav*, übersetzt aus d. Schwedischen, 2 Theile. Berlin, Posen u. Bromberg 1826, 29.
- J. Mailath, *Geschichte des österreichischen Kaiserstaates* B. 3-5. Hamburg 1842-50.
- † J. H. Mansa, *Kort over Als.*
- J. H. Mödler, *der Wunderbau des Weltalls, oder populäre Astronomie.* Bief. 1-5. Berlin 1851, 52.
- Michelet, *Histoire Romaine* T. 1-3. Bruxelles 1843 (3 Gr. og 2 Tomer af 4de Gr. til Skolebrug).
- * C. Molbeck, *Historiske Aarbøger*, D. 3. Kbhvn. 1851.
- * C. E. Mundt, *Lærebog i den elementære Geometrie.* Kbhvn. 1851.
- * S. C. Müller, *Den hellige Skrift i Udtog.* Kbhvn. 1852.
- Mützell, *Zeitschrift f. d. Gymnasialwesen.* Jahrgang 5, Juni-December 1851; Jahrg. 6 Januar-April. Berlin 1851, 52.
- † J. P. Mynster, *Program ved Biskopperne Engelstofts og Bindedølls Indvielse.* Kbhvn. 1852.
- J. P. Mynster, *Blandede Skrifter.* B. 1, S. 1. Kbhvn. 1852.
- M. L. Nathanson, *Hofraad David Ansel Meyers Levnet.* Kbhvn. 1816.
- Fr. Nicolai, *Anekdoten von König Friedrich II von Preussen.* Berlin u. Stettin 1788.
- Det kongel. nord. Oldskrift-Selskabs Aarsberetninger fra 1833-42.
- † *Oversigt over det kongel. danske Videnskabernes Selskabs Forhandling i Aaret 1851* No. 3-6.
- F. Passow *Handwörterbuch der griechischen Sprache.* Neu bearb. v. Rost, Palm u. Kreussler. B. 2, L. 3 u. 4. Leipzig 1850, 51.
- † J. H. Paulli, *Dr. Niels Hemmingsens Pastoralthæologie. Et Bidrag til den praktiske Theologies Historie.* Kbhvn. 1851 (Doctor-disputats).
- * *Christiern Pedersens danske Skrifter*, udg. af C. J. Brandt og N. T. Jønger B. 2. Kbhvn. 1851.
- Plan over Slaget ved Fredericia*, udarbejdet og udgivet af den danske Generalstab (med Text).
- † *Programmer :*
1. *Indbydelseskrift til Universitets Fest i Anledning af Kongens Fødselsdag 1851.* (F. C. Bernemann, to Afhandlinger til den danske Arveret).

Judbydelseskrift til Reformationstest og Rectorstifte ved Kbhvns Universitet 1851 (C. Rami commentatio de principio variationis constantium arbitrariarum).

2. Judbydelseskrifter fra de danske lærde Skoler i Aaret 1851.

Aalborg Kathedralskole; Aarhus Cathedralsskole (A. H. Blache, Bidrag til Besvarelsen af det Spørgsmaal, om der paalægges Disciplinene i vore lærde Skoler meer end tilhørligt Arbejde i Skolen og hjemme. 2. Nogle Ord ved Translocationen efter Hovedexamen i Juli i 1850, ved Samme); Aarhus videnskabelige Realskole (D. A. Høvggaard, det attiske Retsvæsen med Hensyn til Religionsforfeetser); Borgerdydskolen paa Christianshavn (M. Hammerich, Udsigt over de ni sidste Skoleaar tilligemed Oplysning om de fremtidige Afgangsprøver); Borgerdydskolen i Kjøbenhavn; Frederiksborg lærde Skole; Haderslev lærde Skole; Horsens lærde Skole; Kolding lærde Skole (H. Schmith, Nordisk Mythologi); Metropolitanskolen (J. C. Espersen, De excerptis et fragmentis aliquot Appiani); Nykjøbing Cathedralsskole (G. F. W. Lund, Bidrag til Fortolkningen af nogle Steder i Cicero's Cato major og Lælius); Odense Cathedralsskole (A. Crene, Biskop Jacob Madsen Veiles Visitationbog); Randers lærde Skole; Ribe Cathedralsskole (C. H. A. Bendtsen, Forholdet imellem den klassiske Oldtids og Christendommens Moral efter Schaubach), Roeskilde Cathedralsskole (F. E. Hundrup, Biographiske Efterretninger om de Candidater, som ved Kbhvns Universitet have underkastet sig den philologiske Embedsexamen, 2det Hefte); Rønne lærde og Realskole (H. K. Whitte, Et Bidrag til Besvarelsen af det Spørgsmaal: Bør Rønne lærde Skole nedlægges?); Slagelse lærde Skole; Sorøe Academies Skole (E. F. Bojesen, Aristoteles's Statslære, 1ste Deel); v. Westens Institut; Viborg Cathedralsskole (E. Wölke, Kort Oversigt over den tydske Syntax).

3. Fem Programmer for 1848=51 fra den lauenbergiske lærde Skole.

4. Judbydelseskrift til den offentlige Examen i Christiania Cathedralsskole for 1850, 51, i Sciens lærde Skole for 1850, 51, i Bergens lærde Skole 1850.

5. 126 Programmer fra de preussiske Provindser for 1850.

C. Ramus, Analytisk Mechanik. Kbhvn. 1852.

Fr. v. Raumer, Geschichte Europas seit dem Ende des 15ten Jahrh. B. 8 (Geschichte Frankreichs u. d. französischen Revolution 1740=1795). Leipzig 1850.

Recueil des médailles pour servir à l'histoire de Frédéric le Grand. Berlin 1764.

- * Samlede Smaa skrifter (en Samling af Flyveskrifter m. m. fra Slutningen af forrige Aarh.) B. 1-8. Odense 1797. *)
- * En Samling af 107 Bind Smaa skrifter, hørende til den danske Litteratur og Trykkefrihedens Historie fra 1770 til ind i det 19de Aarh.; blandt disse fremhæves 34 Bind med Flyve- og Stridskrifter fra Trykkefrihedens første Tidrum 1770-1773.
- Samlinger til det norske Føls Sprog og Historie, udgivne af et Samfund. B. 1-6. Christiania 1833-39.
- F. Schleiermacher, die christliche Sitte nach den Grundsätzen der evangelischen Kirche. Aus S.'s handschriftlichem Nachlasse u. nachgeschriebenen Vorlesungen. Herausg. v. Jonas. Berlin 1843.
- E. A. Schmidt, Geschichte v. Frankreich. B. 4. Hamburg 1848.
- J. F. Schouw, Grundtræk til en almindelig Plantageographie. Kjøbenhavn. 1822.
- — — — — Prover paa en Jordbeskrivelse. Kbhvn. 1851.
- — — — — Dansk Tidsskrift No. 26, 27. Kbhvn. 1851.
- (E. Schubarth) Ulrich von Hutten. Leipzig 1791.
- * C. E. Secher, Stesfarium til N. S. Vedels Doversættelse af Saros danske Krønike (4de og sidste Levering af hele Værket).
- H. P. Selmer, Nekrologiske Samlinger, Aarg. 2H. 3, 4. Kbhvn. 1851.
- Shering Rosenhane, Antekningar hörende till Kongl. Vitensk. Akademiens Historia. Stockholm 1811.
- K. v. Spruner, Historisch-geographischer Handatlas L. 14 (10 Karten zur Geschichte Asiens). Gotha 1852.
- * Schack Staffeldts samlede Digte, udgivne af F. M. Liebenberg. Kbhvn. 1843, D. 1, 2.
- * Samlinger til Schack Staffeldts Levnet, fornemmelig efter Digterens efterladte Haandskrifter, udgivne af F. M. Liebenberg D. 1, 2. Kbhvn. 1847-51.
- † Statistisk Tabelværk. Ny Række. B. 2, 3. Kbhvn. 1851.
- G. A. H. Stenzel, Geschichte des preussischen Staates. B. 4. Hamburg 1851.
- Peder Svanes Levnet, udg. af B. C. Sandvig. Kbhvn. 1777.
- Thiers, Histoire du Consulat et de l'empire. Livr. 46-52. Bruxelles 1851.
- C. Vaupell, De nordsjællandske Skovmoser. Kbhvn. 1851.
- Wheulenschlägers Digterværker og prosaiske Skrifter B. 4-15. Kbhvn. 1851.
- H. Chr. Ørstedes samlede og efterladte Skrifter. B. 3-8. Kbhvn. 1851.

*) Disse Skrifter ere ikke trykte i Odense; men afb. Cancellieraad Hempel, efter hvem Giveren købte dem, har ladet dem indbinde og forsynet hvert Bind med et af ham trykt fælles Titelblad.

De offentlige Examinier

i

Odense Cathedralsskole for Aaret 1852

foretages i følgende Orden:

A. Afgangsexamen.

Onsdag	7 Juli Kl. 8.	VII Cl. Historie.
---	" — " 3.	VII Cl. Latin.
---	" — " 3.	VI Cl. Naturhistorie.
Torsdag	8 — " 8.	VII Cl. Mathematik.
---	" — " 8.	VI Cl. Fransk.
---	" — " 3.	VII Cl. Hebraisk.
---	" — " 3.	VI Cl. Tydsk.
Freitag	9 — " 8.	VII Cl. Græsk.
---	" — " 3.	VII Cl. Naturlære.
---	" — " 3.	VI Cl. Geographie.

B. Skolens Hovedexamen.

Freitagen d. 9de Juli.

8—12.	V, IV Cl. Udarbejdelse i Modersmaalet.
8—11.	III Cl. Dansk Stil.
8—9½.	II Cl. Dansk Stil.
9½—11.	I Cl. Dansk Stil.

- 3—6. V Cl. Religion.
 3—6. IV Cl. Græsk.

Løverdagen d. 10de Juli.

- 8—12. VII, VI Cl. Udarbeidelse i Modersmaalet.
 8—10. II, I Cl. Regning.
 10—12. III Cl. Regning.
 8—12. IV Cl. Religion.
 12—1. Sangprøve.
 3—6. VII, VI Cl. Geometrisk Opgave.
 3—6. V Cl. Naturhistorie.

Mandagen d. 12te Juli.

- 8—12. VII, VI, V, IV Cl. Latinsk Stil.
 8—11. II Cl. Naturhistorie.
 8—10. I Cl. Religion.
 3—6. VII, VI Cl. Arithmetisk Opgave.
 3—6. V, IV Cl. Lydst Stil.
 3—6. III Cl. Arithmetik.

Tirsdagen d. 13de Juli.

- 8—12. VII, VI Cl. Versjon.
 8—12. V Cl. Mathematisk.
 8—12. IV Cl. Historie og Geographie.
 8—12. III Cl. Naturhistorie.
 3—4½. VII Cl. Hebraisk.
 3—6. III Cl. Dansk.
 3—6. II Cl. Fransk.

Onsdagen d. 14de Juli.

- 8—11. VII Cl. Græsk.
 8—12. VI Cl. Mathematisk.

- 8—12. IV Cl. Tydsk.
- 3—6. V Cl. Fransk.
- 3—6. III Cl. Historie og Geographie.
- 3—5. I Cl. Naturhistorie.

Fredagen d. 16de Juli.

- 8—11. VII Cl. Mathematik.
- 8—11. VI Cl. Græsk.
- 8—12. IV Cl. Naturhistorie.
- 3—6. V Cl. Historie og Geographie.
- 3—6. III Cl. Latin.
- 3—6. II Cl. Tydsk.

Lørdagen d. 17de Juli.

- 8—11. VII Cl. Naturlære.
- 8—12. IV Cl. Latin.
- 8—12. II, I Cl. Dansk.
- 3—6. VI Cl. Historie.
- 3—6. V Cl. Tydsk.
- 3—6. III Cl. Fransk.

Mandagen d. 19 Juli.

- 8—12. VII, VI Cl. Religion.
- 8—11. V Cl. Græsk.
- 8—12. IV Cl. Mathematik.
- 8—10. I Cl. Tydsk.
- 3—6. VII Cl. Latin.
- 3—6. III Cl. Tydsk.
- 3—6. II Cl. Historie og Geographie.

Tirsdagen d. 20de Juli.

- 8—11. VII Cl. Historie.
- 8—11. VI Cl. Latin.
- 8—12. IV Cl. Fransk.
- 8—11. II Cl. Religion.
- 3—6. V Cl. Latin.
- 3—6. III Cl. Religion.
- 3—5. I^o Cl. Historie og Geographie.

Onsdagen d. 21de Juli Kl. 8 foretages Indlemmelsesproven med dem, som ere anmeldte til Optagelse i Skolen.

Torsdagen d. 22de Juli Kl. 10 Translocation og Bekjendtgjørelse af Afgangsexamens udfald.

Disciplenes Fædre og Foresatte samt andre Skolens og Videnskabernes Belyndere indbydes herved til at bære disse Examiner med deres Nærværrelse.

Henrichsen.

